

Una reflexió sobre principis ètics en el món de les finances

Papers de l'Observatori de les Finances Ètiques

OBSERVATORI
DE LES FINANCES ÈTIQUES

UNA REFLEXIÓ SOBRE PRINCIPIS ÈTICS EN EL MÓN DE LES FINANCES

Narcís Sànchez

Papers de l'Observatori de les Finances Ètiques

Barcelona, novembre de 2010

CONTINGUTS

0. INTRODUCCIÓ	3
1. DEFINICIONS	5
1.1. Institut d'Estudis Catalans	5
1.2. Real Academia Española:	5
1.3. Banc d'Espanya.	6
2. PROPOSTES DE LES INSTITUCIONS	7
2.1. En l'àmbit internacional	7
2.2. Institucions públiques de l'Estat	28
2.3. Conclusions	29
3. PROPOSTES DEL MATEIX SISTEMA FINANCER TRADICIONAL	30
3.1. L'Obra Social de les caixes	30
3.2. La inversió socialment responsable (ISR)	30
3.3. Conclusions	31
4. PROPOSTES DES DELS MOVIMENTS SOCIALS	32
4.1. FETS - Finances ètiques i solidàries	32
4.2. REAS - Red de Redes de Economía Alternativa y Solidaria	33
4.3. Federació Europea de Finances i Bancs Ètics i Alternatius FEBEA	34
5. PROJECTES D'ENTITATS FINANCERES ÈTIQUES I SOLIDÀRIES (BANCA SOCIAL)	35
5.1. Coop57	35
5.2. Fiare	35
5.3. Banca Popolare Etica	37
5.4. Triodos	38
5.5. Oikocredit	39
5.6. Crèdit Cooperatiu	40
5.7. Conclusions	41
6. CONCLUSIONS FINALS	42

Papera de l'Observatori de les Finances Ètiques – Núm. 5

Edita: FETS

Coordinació: FETS

Disseny i maquetació: L'Apòstrof, SCCL

0. INTRODUCCIÓ

Sovint ens trobem en situacions que ens fan reflexionar sobre la nostra manera d'actuar, dilemes morals sobre els quals volem o hem de posicionar-nos. Estem d'acord amb la guerra?, ens deixa indiferents la pobresa?, volem un planeta millor (o com a mínim com és ara) per als nostres fills?... I davant d'aquestes situacions adoptem unes posicions o unes altres en funció dels nostres principis, dels valors que ens mouen.

És interessant observar com cada vegada som més les persones que ens plantegem què hi ha al darrere dels productes o serveis que consumim. Ens preguntem qui els produeix i quines conseqüències té que nosaltres els consumim. En definitiva, creix el nombre de persones que opten per un consum crític o responsable.

Tanmateix, aquestes mateixes reflexions són menys freqüents quan ens referim a l'ús que fan les entitats financeres que gestionen bona part dels nostres diners. Tendim a pensar que, un cop els diners els tenim dipositats en una entitat financera (banc, caixa o cooperativa de crèdit), la responsabilitat del que se'n faci ja no és nostra. Però és realment així? No ens hauríem de preocupar de saber què es fa amb els nostres diners i assegurar-nos que no es faci res que trobem inacceptable?

Des de FETS, pensem que cal conèixer el que fan els responsables de gestionar els nostres diners. Quan fem un ingrés en un banc, caixa, cooperativa de crèdit o qualsevol altra entitat que pugui ser receptora de diners, hem de ser conscients de què en faran. Per això és molt important que coneguem quins principis i valors mouen l'entitat que hem escollit i, també, com els apliquen en la seva operativa del dia a dia. No s'hi val a fer reflexions del tipus: jo sol no hi puc fer res, totes fan el mateix, el sistema financer existent és el culpable de tot...

Ja fa uns anys que, a l'entorn del sistema financer, s'estan produint moviments significatius que pretenen transfor-

mar-lo d'una manera profunda i seriosa. Evidentment no ens estem referint a les propostes que, procedents tant del mateix sistema com dels diferents governs dels països amb les economies més desenvolupades del planeta, han estat causa de la greu crisi financera i que ara pretenen superar-la amb el mateix tipus de propostes.

Aquesta crisi ha provocat un greu deteriorament dels mercats financers internacionals, amb un gravíssim impacte per a les entitats financeres i, el que és pitjor, ha deixat la població amb una sensació d'inseguretat, ja que els usuaris financers no saben fins a quin punt poden refiar-se econòmicament de les entitats de les quals són clients.

Parlem d'alguna cosa molt més profunda, més innovadora i amb un esperit de llarg termini, amb unes intencions radicalment diferents, propiciada bàsicament pels moviments socials, que pretenen una **transformació** significativa de l'actual sistema financer, que vol col·locar la justícia social i les persones en el centre dels objectius d'aquesta proposta alternativa.

Aquests moviments que es van produint arreu del món probablement tenen els seus orígens als anys 1920 quan l'església metodista es va posicionar en contra de les activitats econòmiques immorals i, posteriorment, en els 60 i 70 van iniciar la seva consolidació amb el posicionament dels principals moviments socials (pau i ecologisme) que varen començar a qüestionar l'ús que les entitats financeres feien dels seus recursos. Així, a poc a poc es van perfilant propostes d'entitats financeres alternatives arreu del món, tot i que amb un considerable retard en el cas de l'Estat espanyol.

Estem parlant de les propostes que estan construint entitats com el Coop57, Fiare, Oikocredit o Triodos Bank, entre d'altres¹, a l'Estat espanyol, i Grameen Bank, Shore Bank,

1 Podeu consultar la llista completa d'entitats financeres ètiques i solidàries de l'Estat al Baròmetre de les finances ètiques de FETS.

Banca Popolare Etica, La NEF, Crèdit Coopératif, Oikocredit Internacional, Triodos Bank, Jak Medlesmbank o The Cooperative Bank com a entitats més representatives a escala internacional.

Estem parlant de finances i ètica. Són conceptes difícils de conciliar, algú fins i tot diria que l'expressió "finances ètiques" és un oxímoron; però hi ha moviments que ens demostren que no és així, que unes altres finances també són possibles

Malgrat les diferències entre elles, totes aquestes propostes contenen prou elements en comú: l'interès per assegurar un impacte social positiu, tant en la seva pròpia activitat com en les activitats dels projectes que financen; la recerca d'unes formes de fer que assegurin la sostenibilitat social i ambiental dels seus projectes; la claredat de no participar en projectes que vagin en contra dels seus principis; la transparència en la seva activitat i les seves inversions...

Obrirem una finestra per conèixer millor quins són els **principis i valors** que mouen aquestes entitats, farem un recorregut per les diferents propostes a fi d'apreciar els trets comuns i les diferències entre elles, i ho aprofitarem per veure què proposen en aquesta mateixa línia de valors i principis les institucions internacionals, els poders públics i les mateixes entitats del sistema financer tradicional.

Cal tenir en compte que en els diferents apartats, quan s'indica l'existència d'una font d'informació, el que s'està expressant és el punt de vista o opinió d'aquesta font.

Les nostres pròpies valoracions es troben en els diferents apartats de conclusions.

1. DEFINICIONS

Abans d'exposar i valorar les propostes que ens fan des dels diferents àmbits veurem algunes definicions prèvies, per conèixer l'entorn en què ens movem. Aquí us presentem, sense fer-ne cap valoració, el que diuen algunes institucions, com el Banc d'Espanya, l'Institut d'Estudis Catalans i el diccionari de la Real Academia Española respecte dels termes "finances" i "ètica".

1.1. Institut d'Estudis Catalans

El *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans és l'obra de referència normativa pel que fa al lèxic de la llengua catalana.

Hem fet una recerca, que a continuació us exposem, sobre termes vinculats a banca, finances i ètica.

Condicions de cerca: Entrada coincident: banca ètica.

Resultats: (0 registres)

banca

...

4f. [LC] [ECT] Comerç que fan els bancs, que consisteix principalment en operacions de gir, de canvi, de descompte, a obrir crèdits, a portar comptes corrents, a comprar i vendre efectes públics. Operacions de banca.

5 1f. [ECT] Conjunt de bancs que constitueix el sistema bancari.

5 2 f. [ECT] Entitat bancària.

finança [usat generalment en pl.]

1.1f. [ECT] [LC] Conjunt de recursos pecuniaris, especialment d'un estat. Ministre de Finances. **1.2** [ECT] **finances publiques** Part de l'Administració pública que s'ocupa de la provisió de fons monetaris i de llur atribució a les diverses activitats públiques.

2 f. [ECT] [LC] Maneig d'affers monetaris, especialment que impliquen grans sumes.

ètic 1 -a

1 adj. [LC] Relatiu o pertanyent a l'ètica, a l'acció moral, als sentiments, als deures, als capteniments, morals.

2 f. [FS] Disciplina filosòfica que tracta de la moral.

1.2. Real Academia Española

financiar.

(Del fr. *financer*).

1. tr. Aportar el dinero necesario para una empresa.

2. tr. Sufragar los gastos de una actividad, de una obra, etc.

banca.

...

2. f. Conjunto de entidades que tienen por objeto básico facilitar la financiación de las distintas actividades económicas.

3. f. Conjunto de bancos y banqueros.

4.

financiación.

1. f. Acción y efecto de financiar.

ètica.

ético¹, ca.

(Del lat. *ethicus*, y este del gr. ἠθικός).

1. adj. Pertenciente o relativo a la **ètica**.

2. adj. Recto, conforme a la moral.

3. m. desus. Persona que estudia o enseña moral.

4. f. Parte de la filosofía que trata de la moral y de las obligaciones del hombre.

5. f. Conjunto de normas morales que rigen la conducta humana. *Ética profesional*

...

*Aviso: El concepto **banca ética** no está en el Diccionario.*

1.3. Banc d'Espanya²

Qui pot operar com a entitat de crèdit?

Totes les entitats supervisades pel Banc d'Espanya i inscrites en els seus registres, i en particular les entitats de crèdit, **necessiten una autorització administrativa oficial prèvia** per poder operar. Per això cap persona física o jurídica, nacional o estrangera, no podrà exercir en territori espanyol les activitats de les entitats de crèdit sense haver obtingut la necessària autorització a Espanya (llevat de les entitats bancàries que ja tenen permís en un altre estat membre de la Unió Europea i que, a través del seu supervisor, hagin comunicat al Banc d'Espanya que operaran a Espanya) i trobar-se inscrita en els registres oficials d'entitats de crèdit del Banc d'Espanya.

En particular, la **captació de fons** reemborsables del públic és una activitat reservada, és a dir, les activitats en què l'entitat rep diners del client (dipòsits i altres fórmules semblants) amb el compromís de retornar-lo en les condicions acordades, només pot ser realitzada per determinats tipus d'entitats de crèdit (en concret, els bancs, les caixes d'estalvis, les cooperatives de crèdit i les entitats de diners electrònics), i **sempre que tinguin autorització administrativa per operar**.

Hi ha una categoria d'entitats no subjectes a supervisió del Banc d'Espanya: les seccions de crèdit de les cooperatives, que poden captar fons però, únicament i exclusivament, dels seus socis. Cal tenir en compte que aquestes seccions

no pertanyen a cap fons de garantia i, per tant, els diners dipositats en aquestes seccions de crèdit no compten amb la garantia que ofereixen els fons de garantia de dipòsits.

No obstant això, per concedir crèdits, encara que sigui una de les activitats típiques de les entitats de crèdit, no cal autorització.

L'activitat doble de captar fons reemborsables del públic, encara que no sigui en forma de dipòsits acudint per això als mercats de valors mitjançant l'emissió i col·locació de títols i aplicar-los a la concessió de crèdits, és una activitat reservada als establiments financers de crèdit i que també poden dur a terme els bancs, les caixes d'estalvi i les cooperatives de crèdit.

Si vostè té dubtes sobre alguna entitat que ofereixi a Espanya les activitats o productes anteriorment esmentats, li recomanem que consulti si figura inscrita en els [Registres Oficials d'Entitats de Crèdit](#) a càrrec del Banc d'Espanya.

Si vol fer la consulta de forma individualitzada, també pot dirigir-se al correu: registros.oficiales@bde.es

El Banc d'Espanya no pot facilitar al públic informació sobre la situació financera de les entitats a què té accés com a conseqüència de l'exercici de la seva funció supervisora, ja que està sotmès a l'obligació de confidencialitat.

² Font d'informació: www.bde.es

2. PROPOSTES DE LES INSTITUCIONS

2.1. En l'àmbit internacional

Les institucions internacionals més reconegudes (Banc Mundial, Fons Monetari Internacional, Organització Mundial del Comerç, Nacions Unides...) fan una defensa aferrissada dels valors que representa el sistema capitalista dins de l'actual ordre econòmic.

Així doncs, els principis empresarials que defensen són aquells que cerquen la maximització d'aportació de valor econòmic a l'accionista/propietari; en definitiva, l'ànsia d'obtenir un increment constant del benefici econòmic, amb conseqüències sobre la mateixa sostenibilitat del sistema i amb la constant concentració de la riquesa que comporten.

No obstant això, determinats grups empresarials, els més propers als principis de la responsabilitat social corporativa (en endavant RSC), manifesten que volen seguir seguint aquests objectius però de manera respectuosa i coherent amb els interessos dels seus "grups d'interès"³. Bàsicament les inversions en aquests grups empresarials són les que, com veurem més endavant, conformaran el nucli de la inversió socialment responsable (ISR).

Malgrat la clara aposta per uns criteris que prioritzen la maximització de beneficis econòmics, les institucions internacionals han promogut una sèrie de propostes per apropar o fer, en determinada manera, compatible el creixement empresarial i el respecte per aspectes mediambientals i per alguns aspectes de justícia social.

Tot seguit us presentem les propostes més rellevants.

3 Els grups d'interès més habituals són clients, proveïdors i empleats.

2.1.1. Els principis de l'Equador⁴

Els principis de l'Equador són una sèrie de normes de procediments, de compliment voluntari, que va promoure la Corporació Financera Internacional (CFI), pertanyent al grup del Banc Mundial i dedicada a la inversió del sector privat, per tal de regular els projectes d'inversió de les multinacionals al tercer món.

La [Corporació Financera Internacional](#) promou la inversió sostenible del sector privat en països en desenvolupament i, amb això, vol contribuir a reduir la pobresa i millorar la vida de la gent. La CFI és membre del Grup del Banc Mundial i té la seva seu a Washington, DC. S'adhereix a l'objectiu principal de les institucions del Grup del Banc Mundial, que segons manifesta consisteix a millorar la qualitat de la vida de la gent en els països en desenvolupament que són membres de la institució.

Fundada el 1956, la CFI és la font multilateral més gran de préstecs i inversions en capital per a projectes del sector privat en el món en desenvolupament. Promou el desenvolupament sostenible, principalment mitjançant:

- El finançament de projectes del sector privat.
- El suport a empreses privades dels mercats emergents per mobilitzar recursos en els mercats financers internacionals.
- La prestació d'assessorament i l'assistència tècnica a empreses i governs.

La CFI afirma que està especialment capacitada per promoure el desenvolupament econòmic fomentant el creixement d'empreses productives i mercats de capital eficaços en els seus països membres. En aquest context, el treball d'assessoria a governs contribueix a crear les condicions propícies per estimular el flux d'estalvi i inversió privats, tant nacionals com estrangers.

4 Font: www.equator-principles.com i www.bancomundial.org/

Els principis de l'Equador són una sèrie de directrius que s'adopten de manera voluntària, en funció de les polítiques de la CFI, per assegurar que els temes socials i ambientals rebin plena atenció. Segons aquests principis, només s'atorga finançament als projectes i a aquells patrocinadors que puguin demostrar que es gestionaran amb responsabilitat social i ambiental, i d'acord amb els principis de l'Equador.

Antecedents

El 4 de juny del 2003, deu bancs líders de set països van anunciar l'adopció dels principis de l'Equador, una sèrie de directrius elaborades i assumides de manera voluntària pels bancs, per a la gestió de temes socials i ambientals en relació amb el finançament de projectes de desenvolupament. Els bancs apliquen els principis de manera global al finançament de projectes en tots els sectors industrials, incloent-hi la mineria, el petroli i el gas i l'explotació forestal.

En consulta efectuada a la seva pàgina web el dia 8 de novembre de 2010, són ja més de 60 les entitats adherides, de les quals 5 són de l'Estat espanyol (Banco Galicia, Banco Santander, BBVA, Caja Navarra i La Caixa).

Per implementar els principis de l'Equador, els bancs estableixen polítiques i processos interns conseqüents amb aquests principis. Per adoptar-los, un banc s'ha de comprometre a atorgar préstecs només a aquells projectes en què els patrocinadors puguin demostrar, segons la visió del banc, la seva capacitat i disposició de complir amb tots els processos que busquen assegurar que els projectes es desenvolupin amb responsabilitat social i d'acord amb pràctiques de gestió ambiental encertades.

Els bancs apliquen els Principis de l'Equador a tots els préstecs destinats a projectes amb un cost de capital de 50 milions US \$ o superior. El finançament de projectes, un mètode de finançament important en el desenvolupament del sector privat, es refereix a finançar aquells projectes en què el reemborsament del préstec depèn dels ingressos que generi el projecte un cop establert i en funcionament.

En el marc dels principis de l'Equador, els prestataris se seleccionen sobre la base del procés de selecció ambiental i social de la CFI. Els bancs classifiquen els projectes com a A, B o C (risc social o ambiental alt, mitjà i baix), amb l'ajuda d'una terminologia comuna. Per als projectes A i B (risc social o ambiental alt i mitjà), els prestataris han de realitzar una avaluació ambiental que abordi els temes ambientals i socials identificats durant el procés de classificació. Després de la consulta pertinent amb les parts interessades i afectades pel projecte a escala local, els projectes de la categoria A i B, si fos necessari, han de preparar Plans de Gestió Ambiental amb vista a la mitigació i el monitoratge dels riscos ambientals i socials.

El prestatari ha de demostrar al banc que el projecte compleix amb les lleis del país receptor i amb les directrius de mitigació i prevenció de la contaminació del Banc Mundial i la CFI per al sector industrial pertinent. Per a projectes en els mercats emergents, el prestatari també ha de demostrar que l'avaluació ambiental ha considerat les Polítiques de Salvaguarda de la CFI, que es recullen en una guia amb temes com hàbitats naturals, pobles indígenes, reassentament voluntari, seguretat de preses, explotació forestal i propietat cultural.

Declaració de principis

Preàmbul

El finançament de projectes és un mecanisme en el qual el prestador valora com a quasi única font de reemborsament les rendes generades pel mateix projecte quan aquest ja estigui en funcionament⁵. En els projectes finançats es poden

5 Finançament de projectes és "un mètode de finançament en el qual el prestador valora com a quasi única font de reemborsament les rendes generades pel mateix projecte quan aquest ja estigui en funcionament. Aquest tipus de finançament s'utilitza habitualment per a instal·lacions grans, complexes i costoses que podrien incloure, per exemple, centrals elèctriques, plantes químiques, mines, infraestructures de transport, mediambientals i de telecomunicacions. El finançament de projectes es pot utilitzar per

trobar temes socials i ambientals que són alhora complexos i desafiants, especialment pel que fa a projectes en els mercats emergents.

Les institucions financeres signatàries dels principis de l'Equador (Equator Principles Financial Institutions - EPFI) hem adoptat aquests principis amb l'objecte d'assegurar que els projectes que nosaltres financem siguin desenvolupats d'una forma socialment responsable i reflecteixin pràctiques de gestió ambiental sanes. Per tant, els impactes negatius en ecosistemes i comunitats afectades per projectes s'han d'evitar sempre que sigui possible i, si aquests impactes són inevitables, han de ser reduïts, mitigats i/o compensats de forma apropiada. Les EPFI creiem que l'adopció i conformitat amb aquests principis ofereix importants beneficis per a nosaltres mateixos, els nostres prestataris i els grups d'interès (*stakeholders*) locals a través del compromís dels nostres prestataris amb les comunitats afectades. D'aquesta manera reconeixem que el nostre paper com a financera ens atorga l'oportunitat de promoure una gestió ambiental eficient i un desenvolupament social responsable. Les EPFI consideraran la revisió dels principis periòdicament sobre la base de l'experiència de la seva aplicació i amb l'objecte de reflectir l'aprenentatge en curs i les bones pràctiques emergents.

Es pretén que aquests principis serveixin com a referència o marc comú per a l'aplicació per part de cada EPFI de

finançar la construcció d'una nova instal·lació productiva o per refinançar un instal·lació ja existent, amb millores o sense. En aquestes operacions, és habitual que els reemborsaments efectuats al prestador procedeixin de manera exclusiva (o gairebé exclusiva) de les rendes generades pels contractes sobre la producció de la instal·lació, com ara l'electricitat venuda per una central elèctrica. El prestatari sol ser una societat de gestió especialitzada (Special Purpose Entity - SPE), que té l'única funció de desenvolupar, posseir i operar la instal·lació. Per tant, el reemborsament del préstec depèn principalment dels fluxos de caixa del projecte i del valor com a col·lateral dels actius del projecte. "Font: Comitè de Supervisió Bancària de Basilea. Convergència Internacional de Mesures i Normes de Capital (Basilea II), juny de 2004. <http://www.bis.org/publ/bcbs107esp.pdf>

les seves pròpies polítiques, procediments i estàndards socials i ambientals interns relacionats amb les seves activitats de finançament de projectes. No atorgarem préstecs en aquells casos en què el prestatari deixa o és incapaç de complir amb les nostres respectives polítiques i procediments socials i ambientals que implementen els principis de l'Equador.

Abast

Els principis s'apliquen a tots els finançaments de projectes nous a escala mundial, en tots els sectors industrials, amb un cost de capital total per cada projecte d'almenys 10 milions de dòlars. A més, tot i que els principis no estan destinats a ser usats de forma retroactiva, s'aplicaran a tots els finançaments de projectes que abastin l'ampliació o millora d'instal·lacions existents, en aquells casos en què canvis en la dimensió o l'abast puguin crear impactes ambientals i/o socials importants, o canviar de forma significativa la naturalesa o el grau d'un impacte ja existent.

Els principis també s'estenen a les activitats d'assessoria en el finançament de projectes. En aquests casos, les EPFI es comprometen a fer que el client prengui consciència del contingut, l'aplicació i els beneficis de l'aplicació dels principis al projecte, de manera anticipada, i requerir que el client comuniqui a l'EPFI la seva intenció d'adherir-se als requisits dels principis, quan després busqui finançament.

Principis

Les EPFI només concediran préstecs a projectes que s'ajustin als principis 1/9 que s'assenyalen a continuació:

Principi 1: Revisió i categorització

Quan un projecte és proposat per a finançament, l'EPFI, com a part de la seva revisió i diligències socials i ambientals internes, haurà de categoritzar aquest projecte basat en la magnitud dels seus impactes i riscos potencials de conformitat amb els criteris d'avaluació ambientals i socials de la Corporació Financera Internacional

(International Finance Corporation - IFC) (Annex 1).

Principi 2: Avaluació socioambiental

Per a cada projecte avaluat, ja sigui de la categoria A o la categoria B, el prestatari farà un procés d'avaluació socioambiental⁶ ("Avaluació") per tractar, en la forma apropiada a ulls de l'EPFI, els impactes i riscos socials i ambientals rellevants del projecte proposat (la qual pot incloure, si són rellevants, els temes de la llista il·lustrativa que es troba a l'Annex II). L'avaluació també ha de proposar mesures de mitigació i gestió pertinent i apropiades a la naturalesa i escala del projecte proposat.

Principi 3. Normes socials i ambientals aplicables

Per a projectes localitzats en països que no són membres de l'OCDE i aquells localitzats en països de l'OCDE que no són designats com d'alt nivell d'ingressos, segons es defineix per la Base de Dades d'Indicadors de Desenvolupament del Banc Mundial, l'Avaluació es referirà a la política i les normes d'acompliment de la Corporació Financera Internacional (Annex III) aplicables al projecte, i a les Guies Generals sobre Medi Ambient, Salut i Seguretat (EHS Guidelines) per al sector de la indústria corresponent (Annex IV). L'Avaluació establirà, a satisfacció de l'EPFI participant, l'acompliment general del projecte o la desviació de forma justificada de la respectiva Política i Normes d'Acompliment i les Guies Generals sobre Medi Ambient, Salut i Seguretat.

6 Avaluació socioambiental és un procés que indica els impactes i riscos socials i ambientals (incloent-hi mà d'obra, salut i seguretat) d'un projecte proposat en la seva àrea d'influència. Per al compliment dels principis de l'Equador, aquesta serà una avaluació i presentació adequada, correcta i objectiva d'aquestes, ja sigui preparada pel prestatari, consultors o experts externs. Segons la naturalesa i dimensió del projecte, el document d'avaluació pot comprendre una avaluació d'impacte social i ambiental d'escala completa, una avaluació social i ambiental limitada o focalitzada (per exemple, una auditoria), o una petició directa d'emplaçament ambiental, estàndards de contaminació, criteris de disseny o estàndards de construcció. Pot ser que calgui també fer un o més estudis especialitzats.

Els reglaments, els requisits del procés de permisos i l'opinió pública en els països membres de l'OCDE d'alt nivell d'ingressos, segons es defineix per la base de dades d'Indicadors de Desenvolupament del Banc Mundial, generalment compleixen o excedeixen les exigències de la Política i Normes d'Acompliment de la Corporació Financera Internacional (Annex III) i les Guies generals sobre Medi Ambient, Salut i Seguretat (Annex IV). En conseqüència, per evitar la duplicació i fer més expedita la revisió d'aquests projectes per part de les EPFI, el compliment amb èxit d'un procés d'avaluació (o el seu equivalent) sota i de conformitat amb la legislació local o nacional en els països membres de l'OCDE d'alt nivell d'ingressos, es considera com un substitut acceptable per a la Política i Normes d'Acompliment de la IFC, Guies Generals sobre Medi Ambient, Salut i Seguretat i exigències addicionals, segons es detallen més endavant en els principis 4, 5 i 6. Per a aquests projectes, però, l'EPFI encara ha de categoritzar i revisar el projecte de conformitat amb els principis 1 i 2 assenyalats més amunt.

En ambdós casos, el procés d'avaluació s'haurà de referir al compliment de les lleis, reglaments i permisos relatius a matèries socials i ambientals del país d'acollida corresponent.

Principi 4: Pla d'Acció i Sistema de Gestió

Per a tots els projectes de la categoria A i la categoria B localitzats en països que no són membres de l'OCDE i també per a aquells localitzats en països de l'OCDE que no són designats d'alt nivell d'ingressos, segons es defineix per la base de dades d'Indicadors de Desenvolupament del Banc Mundial, el prestatari prepararà un Pla d'Acció (PA)⁷ que tractarà les matèries

7 El Pla d'Acció pot anar des d'una breu descripció de les mesures de mitigació rutinàries fins a una sèrie de documents (per exemple, pla d'acció de reassentament, pla de pobles indígenes, pla de preparació i resposta a emergències, pla de desmantellament, etc). El nivell de detall i de complexitat del Pla d'Acció i la prioritat de les mesures i accions identificades han de ser commensurables amb els impactes i riscos potencials del projecte. De forma

rellevants i contindrà les conclusions de l'Avaluació. El Pla d'Acció descriurà i prioritzarà les accions de mitigació específiques que siguin necessàries per implementar les mesures d'atenuació, les accions correctives i les mesures de monitoratge necessàries per manejar els impactes i riscos identificats en l'Avaluació. Els prestataris consideraran, mantindran o establiran un Sistema de Gestió Social i Ambiental que tracti l'administració d'aquests impactes, riscos i accions correctives que es requereixen per donar compliment a les lleis i reglaments socials i ambientals del país amfitrió aplicables i les exigències de la Política de Normes d'Acompliment de la IFC i Guies Generals sobre Medi Ambient, Salut i Seguretat aplicables, segons es defineixin en el Pla d'Acció.

Per a projectes localitzats en països membres de l'OCDE d'alt nivell d'ingressos, les EPFI poden requerir el desenvolupament d'un pla d'acció basat en els permisos i requisits regulatoris, així com els definits per les lleis del país d'acollida.

Principi 5: Consulta i divulgació

Per a tots els projectes de la categoria A i, si escau, els de la categoria B localitzats en països que no són membres de l'OCDE i aquells localitzats en països OCDE que no són designats d'alt nivell d'ingressos, segons es defineix per la base de dades d'Indicadors de Desenvolupament del Banc Mundial, el govern, prestatari o tercer expert consultarà les comunitats afectades pel projecte sense exclusions i de manera culturalment apropiada⁸. En projectes amb impactes adversos signi-

consistent amb la Norma d'Acompliment 1, el Sistema de Gestió Social i Ambiental intern haurà d'incorporar els elements següents: (i) avaluació social i ambiental, (ii) programa de maneig, (iii) capacitat d'organització, (iv) capacitació, (v) participació comunitària (vi) supervisió i (vii) presentació d'informes.

- 8 Comunitats afectades són les comunitats de la població local dins de l'àrea d'influència del projecte que és probable que estiguin afectades de forma adversa per aquest. En aquells casos en què aquesta consulta s'hagi de fer d'una forma estructurada, les IFPE poden exigir la preparació d'un Pla de Consulta i Divulgació Públiques (PCDP).

ficatius per a les comunitats afectades, el procés de consulta garantirà la seva consulta lliure, anticipada i informada, i facilitarà la seva participació informada com a mitjà per establir, a satisfacció de l'EPFI, si el projecte ha incorporat de forma adequada les inquietuds de les comunitats afectades⁹.

Per tal d'aconseguir això, la documentació de l'Avaluació i el Pla d'Acció, o la síntesi no tècnica d'aquests, seran posats a disposició del públic pel prestatari per un període mínim raonable, en d'idioma local de les comunitats afectades i en una forma culturalment apropiada. El prestatari ha de prendre nota i documentar el procés i els resultats de la consulta, incloent-hi qualssevol accions acordades que en resultin. Per a projectes amb impactes socials i ambientals adversos, la divulgació hauria de passar aviat en el procés d'Avaluació i en qualsevol cas abans de començar la construcció del projecte i de manera continuada.

Principi 6: Mecanisme de queixes

Per a tots els projectes de la categoria A i, si escau, els de la categoria B localitzats en països que no són membres de l'OCDE i aquells localitzats en països de l'OCDE que no són designats d'alt nivell d'ingressos, segons es defineix per la base de dades d'Indicadors de Desenvolupament del Banc Mundial, per tal de garantir que la consulta, divulgació i participació comunitària contínua a través del període de la construcció i operació del projecte, el prestatari haurà establir

-
- 9 La consulta hauria de ser lliure (lliure de manipulació, interferència o coerció i intimidació externa), prèvia (divulgació oportuna d'informació) i informada (informació important, entenedora i accessible) i aplicar-se a la totalitat del projecte i no només a les seves etapes inicials. El prestatari ha d'elaborar el seu procés de consulta en la mesura que sigui possible d'acord amb el llenguatge de les comunitats afectades, els seus processos de presa de decisions i les necessitats de grups en desavantatge o vulnerables. La consulta a pobles indígenes ha de conformar-se a les exigències específiques i detallades que es troben a la Norma d'Acompliment 7. Addicionalment, s'hauran de tenir en compte els drets especials dels pobles indígenes que siguin reconeguts per la legislació del país d'acollida.

un mecanisme de queixes proporcional als riscos i impactes adversos del projecte, com a part del sistema de gestió. Això permetrà al prestatari rebre i facilitar la resolució de preocupacions i reclams sobre el desenvolupament social i ambiental del projecte, presentats per individus o grups entre les comunitats afectades pel projecte. El prestatari ha d'informar les comunitats afectades sobre el mecanisme durant el curs del seu procés de participació comunitària i assegurar-se que aborda les seves preocupacions tan aviat com sigui possible, emprant un procés comprensible i transparent que sigui culturalment apropiat i de fàcil accés per a tots els segments de les comunitats afectades.

Principi 7: Revisió independent

Per a tots els projectes de la categoria A i, si escau, els de la categoria B, un expert social o ambiental independent no associat de forma directa amb el prestatari haurà de revisar l'Avaluació, el Pla d'Acció i la documentació del procés de consulta amb l'objecte d'assessorar el procés de deguda diligència de les EPFI i avaluar el compliment amb els principis de l'Equador.

Principi 8: Compromisos contractuals

La incorporació de les obligacions en contracte és un dels pilars dels principis de l'Equador. Per als projectes de les categories A i B, el prestatari s'ha de comprometre a través dels documents de finançament a:

- a) complir amb les lleis, reglaments i permisos socials i ambientals del país d'acollida en tots els aspectes importants;
- b) complir amb el Pla d'Acció (en aquells casos en què sigui aplicable) durant la construcció i operació del projecte en tots els aspectes importants;
- c) proporcionar informes periòdics en un format acordat en les EPFI (la freqüència d'aquests informes serà proporcional a la magnitud dels impactes, o en la forma exigida per la llei, i almenys es faran una vegada l'any), preparats per

personal intern o tercers experts, que: i) documentin el compliment amb el Pla d'Acció (en aquells casos en què sigui aplicable), i ii) proporcionin evidència del compliment de les lleis, reglaments i permisos socials i ambientals locals, estatals i del país d'acollida corresponents, i

- d) l'abandonament del projecte i les seves instal·lacions, en aquells casos en què sigui aplicable i apropiat, en conformitat amb un pla de tancament d'activitats acordat.

En aquells casos en què un prestatari no es trobi en situació de complir amb els seus compromisos socials i ambientals, les EPFI treballaran amb ell per fer que torni al compliment dels compromisos en la mesura que sigui possible i, si el prestatari deixa de restablir el compliment dins d'un període de gràcia acordat, les EPFI es reserven el dret a prendre mesures reparatòries, en la forma que estimin adient.

Principi 9: Seguiment independent i provisió d'informació

Per garantir el seguiment i el lliurament d'informació continuats al llarg de la vida del préstec, les EPFI hauran de designar, per a la totalitat dels projectes de la categoria A i, si escau, els projectes de la categoria B, un expert ambiental i/o social independent, o exigir que el prestatari contracti experts externs qualificats i experimentats per verificar la seva informació de seguiment que ha de poder ser compartida amb les EPFI.

Principi 10: Presentació d'informes de l'EPFI

Cada EPFI que adopti els principis de l'Equador es compromet a informar de forma pública, com a mínim anualment, sobre els seus processos i la seva experiència en l'aplicació dels principis de l'Equador tenint en compte les consideracions de confidencialitat apropiades.¹⁰

¹⁰ Aquesta provisió d'informació ha d'incloure, com a mínim, el nombre d'operacions analitzades per cada EPFI, incloent-hi la categorització acordada a les operacions (i pot incloure un detall per sector o regió), i informació relativa a la implementació.

Declinació de responsabilitat

Aquests principis, per a les EPFI, tenen la consideració d'indicadors de referència (*benchmark*) per al desenvolupament de polítiques, procediments i pràctiques socials i ambientals internes individuals. Com passa amb totes les polítiques internes, aquests principis no creen drets o obligacions envers qualsevol persona, ja sigui pública o privada. Les institucions estan adoptant i implementant aquests principis de forma voluntària i independent, sense basar-se en o recórrer a la Corporació Financera Internacional (*International Finance Corporation*, IFC) o al Banc Mundial.

Annex I: Categorització de projectes

Com a part de la revisió dels impactes socials i ambientals esperats del projecte, les EPFI usen un sistema de categorització social i ambiental basat en els criteris d'examen ambiental i social de la Corporació Financera Internacional (*International Finance Corporation*, IFC), per reflectir la magnitud dels impactes entesa com un resultat de l'avaluació. Aquestes categories són:

Categoria A - Projectes amb possibles impactes socials o ambientals adversos significatius que són diversos, irreversibles o sense precedents;

Categoria B - Projectes amb possibles impactes socials o ambientals adversos limitats, que són escassos en nombre, i en general localitzats en llocs específics, principalment reversibles i fàcilment abordables a través de mesures de mitigació, i

Categoria C - Projectes amb impactes socials o ambientals mínims o inexistents.

Annex II: Llista il·lustrativa de matèries socials i ambientals potencials de ser analitzades a la documentació de l'Avaluació Social i Ambiental

En el context de les activitats comercials del projecte, la documentació de l'Avaluació es referirà, sempre que sigui possible, a les matèries següents:

- a) avaluació de les condicions de la línia de base social i ambiental
- b) consideració d'alternatives preferibles factibles des d'un punt de vista ambiental i social
- c) exigències sota les lleis i reglaments del país amfitrió, tractats i acords internacionals aplicables
- d) protecció de drets humans i salut i seguretat de la comunitat (incloent-hi riscos, impactes i gestió de l'ús de personal de seguretat del projecte)
- e) protecció de béns i herència culturals
- f) protecció i conservació de la biodiversitat, incloent-hi espècies en perill i ecosistemes sensibles en ambients modificats, naturals i crítics, i identificació d'àrees protegides legalment
- g) gestió sostenible i ús de recursos naturals renovables (incloent-hi gestió de recursos sostenibles a través de sistemes de certificació independents apropiats)
- h) ús i gestió de substàncies perilloses
- i) avaluació i maneig de perills majors
- j) matèries laborals (incloent-hi els quatre estàndards de treball centrals) i la salut i seguretat laborals
- k) prevenció d'incendis i seguretat de la vida
- l) impactes socioeconòmics
- m) adquisició de terrenys i restabliment involuntari
- n) impactes en comunitats afectades i grups en desavantatge o vulnerables
- o) impactes sobre pobles indígenes i els seus sistemes i valors culturals únics
- p) impactes acumulatius de projectes existents, el projecte proposat i projectes futurs anticipats

- q) consulta i participació de parts afectades en el disseny, revisió i implementació del projecte
- r) producció eficient, lliurament i ús d'energia
- s) minimització de rebuig, controls de contaminació (efluents líquids i emissions aèries) i maneig de residus sòlids i químics

Nota: La llista que precedeix és únicament il·lustrativa. El procés d'Avaluació Social i Ambiental de cada projecte pot ser que no identifiqui tots els elements indicats més amunt o que siguin rellevants per a cada projecte.

Annex III: Política i Normes d'Acompliment sobre Sostenibilitat Social i Ambiental de la Corporació Financera Internacional

A partir del 30 d'abril de 2006, van ser aplicables les següents Normes d'Acompliment de la Corporació Financera Internacional:

Norma d'Acompliment 1: Sistema de gestió i avaluació social i ambiental

Norma d'Acompliment 2: Treball i condicions laborals

Norma d'Acompliment 3: Prevenció i disminució de la contaminació

Norma d'Acompliment 4: Salut i seguretat de la comunitat

Norma d'Acompliment 5: Adquisició de terres i reassentament involuntari

Norma d'Acompliment 6: Conservació de la biodiversitat i gestió sostenible dels recursos naturals

Norma d'Acompliment 7: Pobles indígenes

Norma d'Acompliment 8: Patrimoni cultural

Nota: La Corporació Financera Internacional ha desenvolupat unes Notes d'Orientació per acompanyar cada Política i Normes d'Acompliment. Encara que no s'adoptin formalment les Notes d'Orientació, les EPFI o els prestataris poden utilit-

zar-les com a punts de referència útils, com a guia addicional o interpretar la Política i Normes d'Acompliment. La Política i Normes d'Acompliment, Notes d'Orientació i les Guies Generals sobre Medi Ambient, Salut i Seguretat per al sector de la indústria es poden trobar a www.ifc.org/enviro

Annex IV: Guies Generals sobre Medi Ambient, Salut i Seguretat (EHS Guidelines) per al sector de la indústria

Les EPFI utilitzaran les Guies Generals sobre Medi Ambient, Salut i Seguretat (EHS Guidelines) adients, usades per la Corporació Financera Internacional, i que es troben vigents a l'actualitat, com també les modificacions que es puguin produir de tant en tant.

La Corporació Financera Internacional està utilitzant dues llistes complementaries d'EHS Guidelines, disponibles a la pàgina web <www.ifc.org/enviro>. Aquestes llistes conformen la totalitat de les guies ambientals que contenen la Part III del Manual de prevenció i mitigació de contaminació del Banc Mundial (Pollution Prevention and Abatement Handbook - PPAH), el qual va entrar oficialment en vigor l'1 de juliol de 1998, així com una sèrie de guies sobre medi ambient, salut i seguretat publicades entre 1991 i 2003. En definitiva, es redactaran noves instruccions, incorporant els conceptes de producció més neta i sistemes de gestió ambiental, per tal de substituir aquestes llistes de guies del sector industrial, PPAH i la Corporació Financera Internacional.

En aquells casos en què no existeixen guies per a sectors específics per a un projecte en particular, llavors s'aplicaran les Guies Ambientals Generals d'IPPAH i les Guies de Salut i Seguretat Ocupacionals de la Corporació Financera Internacional (2003), amb les modificacions que calguin per ajustar-se al projecte*.

La taula següent conté una llista tant de les Guies del Banc Mundial com de les Guies de la Corporació Financera Internacional en vigor des de l'1 de març de 2006.

Guies Generals sobre Medi Ambient, Salut i Seguretat (EHS Guidelines)

Guies (PPAH) del Banc Mundial	Guies de IFC
1. Manufactura d'alumini	1. Aeroports
2. Minería de metalls base i ferro	2. Manufactura de rajoles ceràmiques
3. Cerveseries	3. Plantes de materials de construcció
4. Manufactura de ciment	4. Transmissió i distribució d'energia elèctrica
5. Plantes de clor-àlcali	5. Processament de peix
6. Minería i producció de carbó	6. Processament d'aliments i begudes
7. Manufactura de coure	7. Operacions forestals: fustes
8. Fundició de coure	8. Sistemes de terminals de gas
9. Indústria lletera	9. Projectes geotèrmics
10. Manufactura de tintures	10. Maneig de materials perillosos
11. Manufactura d'electrònics	11. Cura de la salut
12. Indústria d'electroestanyat	12. Seguretat de vida i incendi
13. Foneries	13. Salut i seguretat ocupacional
14. Processament de fruites i verdures	14. Edificis d'oficines
15. Directrius ambientals generals	15. Petroli i gas a plataformes
16. Manufactura de vidre	16. Bifenils policlorinats (PCB)
17. Propietats industrials	17. Maneig i aplicació de pesticides
18. Manufactura de ferro i acer	18. Plantacions
19. Fundició de plom i zinc	19. Establiments de ports i badies
20. Processament de carn i empaquetatge	20. Sistemes de trànsit per ferrocarril
21. Mini-foneries d'acer	21. Camins i autopistes
22. Plantes de fertilitzants mixtes	22. Telecomunicacions
23. Monitorització	23. Desenvolupament de turisme i hoteleria
24. Fosa i refinaria de níquel	24. Establiments d'administració de deixalles
25. Plantes de fertilitzants nitrogenats	25. Reutilització d'aigües servides
26. Desenvolupament de petroli i gas (a terra)	26. Maneig de terres verges
27. Formulació de pesticides	27. Sistemes de conversió d'energia eòlica
28. Manufactura de pesticides	28. Indústries de productes de la fusta
29. Manufactura de productes petroquímics	

Guies (PPAH) del Banc Mundial	Guies de IFC
30. Refineria de petroli	
31. Manufactures farmacèutiques	
32. Plantes de fertilitzants fosfatats	
33. Indústria impressora	
34. Manufactures de polpa i paper	
35. Manufactura de sucre	
36. Adobat i tenyit de cuirs	
37. Indústria tèxtil	
38. Directrius per a plantes noves d'energia tèrmica	
39. Rehabilitació de plantes existents d'energia tèrmica	
40. Processament d'oli vegetal	
41. Indústria de conservació de la llana	

* Excepció (les següents són instruccions del Banc Mundial que no estan contingudes en les PPAH i actualment en ús): Minería i molta –subterrània, minería i molta– a cel obert.

2.1.2. Principis d'inversió responsable de les Nacions Unides¹¹

El 27 d'abril del 2006, el secretari general de les Nacions Unides va presentar els Principis per a la Inversió Responsable, una proposta desenvolupada sota la coordinació del Pacte Mundial (UN Global Compact) i la Iniciativa de Finances del Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient (UNEP FI) amb el propòsit de proveir un marc per integrar aspectes socials, ambientals i de governança a les decisions d'inversió, bàsicament adreçat als inversors institucionals que acumulen una part significativa de les inversions mundials.

Els PIR van ser elaborats per un grup internacional d'inversors institucionals després d'un procés de gairebé un any. Aquest grup va rebre el suport d'un grup *multistakeholder* d'experts relacionats amb la indústria de la inversió,

organitzacions governamentals, societat civil i món acadèmic.

Tal com es declara en la introducció dels Principis: “Com a inversors institucionals, tenim el deure d'actuar per al millor interès a llarg termini dels nostres beneficiaris. En aquesta funció fiduciària, estímem que les qüestions ambientals, socials i de governança empresarial (ASG) poden afectar el rendiment de les carteres d'inversió (en diferents graus segons les empreses, sectors, regions, classes d'actius i el moment). També reconeixem que l'aplicació d'aquests Principis podrà fer que els inversors actuïn més en consonància amb objectius més amplis de la societat.”

Els PRI són d'aplicació voluntària i presenten sis pautes ambientals, socials i de governança corporativa a les quals haurien de cenyir-se les companyies en què aquests fons aboquen els seus diners. Els Principis de compromís són:

1. Incorporar les qüestions ASG en els processos d'anàlisi i adopció de decisions en matèria d'inversions.

11 Font: Centre d'Investigació d'Economia i Societat (CIES) i www.unpri.org

2. Fer sistemàticament seves les qüestions ASG i incorporar-les a les pràctiques i polítiques d'identificació.
3. Demanar a les entitats on s'inverteix que publicuin les informacions adients sobre les qüestions ASG.
4. Promoure l'acceptació i aplicació dels Principis en la indústria de les inversions.
5. Col·laborar per millorar l'eficàcia en l'aplicació dels Principis.
6. Notificar-se mútuament les activitats i els progressos en l'aplicació dels Principis.

Al mateix temps, aquests Principis ofereixen 35 possibles accions per incorporar aquestes qüestions en la presa de decisions d'inversió (detalls a www.unpri.org).

Fins al moment¹², al voltant de 80 grans inversors institucionals i titulars d'actius institucionals, que representen en conjunt més de 4 trilions de dòlars en actius, han signat ja aquests Principis. Entre els adherents figuren CalPERS, Sistema de Pensions dels Empleats de la ciutat de Nova York, la Caixa Comuna de Pensions del Personal de les Nacions Unides, Fons de Pensions de diferents governs (Sud-àfrica, Tailàndia, Noruega), BNP Paribas de França o ABN AMRO d'Holanda.

També s'hi han adherit signants de companyies de serveis professionals com FTSE, Mercer Investment Consulting, etc., que es comprometen a posar en marxa instruments i serveis que donin suport a la implementació dels PIR en els seus clients i a millorar aquests serveis al llarg del temps. En concret, el FTSE4Good és una sèrie d'índexs innovadors i un programa de compromís dissenyat per proveir els inversors d'una eina per mesurar la rendibilitat de companyies que compleixen els estàndards internacionals de RSC.

L'adhesió als Principis representa un compromís real amb la seva adopció i la seva aplicació, quan estiguin d'acord amb les responsabilitats fiduciàries dels inversors. Implica també el compromís d'avaluar-ne l'eficàcia i de millorar-ne el contingut, sota la consideració que l'aplicació dels Principis

no només hauria de contribuir a uns majors resultats financers a llarg termini, sinó també a una millor adequació dels objectius dels inversors institucionals als interessos més amplis de la societat.

Els Principis seran governats per un Consell, format majoritàriament per propietaris d'actius. L'ONU hi estarà representada i el Consell podrà designar els membres addicionals que siguin necessaris.

Què suggereix aquesta iniciativa?

Segons l'antic secretari general de les Nacions Unides, Kofi Annan, els Principis “ofereixen una guia per aconseguir millors retorns en inversions a llarg termini i mercats més sostenibles”, i afegeix que “avui és cada vegada més clar que els objectius de les Nacions Unides –pau, seguretat, desenvolupament– van de la mà de la prosperitat i el creixement dels mercats. Si les societats fallen, els mercats fallen”.

La realitat i la necessitat. Mentre els factors ambientals, socials i de govern corporatiu cada vegada són percebuts amb més importància per a l'actuació financera d'una companyia, gairebé mai no són incorporats en el procés de presa de decisions en matèria d'inversió. Això deixa espai per a escàndols empresarials, degradació mediambiental i abusos de drets humans –que afecten el negoci de la companyia i el valor de les seves accions–. Kofi Annan va assenyalar en la presentació dels Principis que aquests s'han posat en marxa entenent que, mentre que les finances estimulen l'economia global, les decisions d'inversió no reflecteixen prou les consideracions mediambientals, socials i de govern corporatiu.

A qui van dirigits? Els PIR s'han plantejat originalment per a grans inversors molt diversificats, que tenen gran quantitat d'accions en firmes d'arreu del món. S'han d'aplicar a tots els negocis d'inversió, ja que no se centren exclusivament en els productes denominats tradicionalment com d'Inversió Socialment Responsable.

12 Es refereix a la data de publicació de l'informe del CIES (2006).

Seguint Robert Monks i Mell Minowa (1996), moltes de les institucions fiduciàries que mouen avui els diners poden ser considerades propietaris universals (*universal owners*), ja que les seves carteres diversificades a escala internacional i sectorial representen força bé el conjunt de l'economia. Aquests propietaris universals han de preocupar-se, no només de cadascuna de les empreses que componen la seva cartera, sinó dels resultats de l'economia en conjunt, ja que en posseeixen bona part i, per tant, suportaran els costos i els efectes negatius de les ineficiències econòmiques, mentre que, al contrari, obtindran beneficis de qualsevol millora econòmica.

Els propietaris universals, per excel·lència, són els grans fons de pensions, atès que el seu objectiu (garantir les pensions futures) els obliga a invertir amb visió de llarg termini, tractant de maximitzar la riquesa. Per tant, tenen un fort incentiu per considerar els resultats de tota l'economia, en el seu conjunt, quan busquen millorar els rendiments particulars de les seves inversions.

La principal missió, la financera. Els PIR busquen principalment aconseguir millors retorns en inversions a llarg termini. La integració d'aspectes ASG en la presa de decisions d'inversió és el camí triat per connectar els mercats amb la societat, el benefici financer amb el desenvolupament sostenible.

Cal destacar que el que coneixem tradicionalment com a productes ISR també integren aspectes ètics en la presa de decisions d'inversió, punt que no es destaca explícitament en els PIR. La ISR, tradicionalment, adopta certes limitacions "ètiques o morals" restringint el mercat de la inversió també a aquest aspecte i que va molt unit a les conviccions del grup inversor concret de què es tracti. Per aquest motiu, la ISR en algunes ocasions ha estat vista pels mercats com una cosa marginal, polèmica o, fins i tot, com un atac anticapitalista a la inversió tradicional. Els Principis semblen voler mantenir-se al marge d'aquest debat. Això no vol dir que en la implementació dels PIR no s'hagin de considerar enfocaments ètics, sinó que els principis no exclouen la possibilitat d'inversió en empreses o sectors.

Visió i valors. Invertir segons polítiques d'inversió que tenen en compte els principis de desenvolupament sostenible és una manera de legitimar els nous valors, segons els quals el creixement econòmic s'ha de fer en harmonia amb el desenvolupament de l'ésser humà a la vegada que respectant el seu medi ambient.

La influència dels inversors institucionals en l'economia en general i en les empreses en particular fa possible l'acceleració del procés de transformació de les empreses, i de la societat en conjunt, cap a la sostenibilitat. El gran repte dels inversors és aconseguir traslladar els valors i principis de la seva inversió a la gestió de l'empresa. Per aconseguir-ho compten amb eines com l'exercici del poder de propietaris i les accions en coalició amb altres inversors.

D'altra banda, la IR/ISR pot jugar un paper més que important a impulsar i permetre que les empreses, donant forma a diferents projectes i accions, busquin col·laborar en el desenvolupament on no n'hi ha i a eradicar la pobresa més enllà de qualsevol frontera. Es tracta d'ampliar els camins per aconseguir que es compleixin els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni promoguts per les Nacions Unides.

Estratègies d'inversió. L'ànim dels PIR és exercir influència sobre els gestors de les companyies en què s'inverteix perquè ells mateixos reconeguin els riscos d'ignorar aspectes ASG en la gestió de les seves empreses.

L'ONU aclareix que la seva no és una campanya de desinversió o de reducció d'inversions en empreses o països per raons polítiques o socials, sinó més aviat una campanya perquè els inversors es comprometin amb les empreses i les condueixin per un camí de millora contínua.

En aquesta línia, els Principis suggereixen estratègies d'*engagement*, és a dir, de participació/compromís amb les empreses, en lloc d'estratègies de *screening* o d'exclusió de sectors o companyies particulars a l'hora de la presa de decisions d'inversió (recordem que l'*screening*/exclusió és una estratègia bastant corrent en la ISR tradicional, on és habitual el rebuig a empreses associades a proves amb

animals, energia nuclear, armes, pornografia, alcohol o tabac).

En qualsevol cas, els PIR plantegen una sèrie d'aproximacions, com ara l'activisme accionarial o la integració ASG en la presa de decisions, que ja són pràctica habitual a la ISR.

Beneficis directes esperats. En el marc del pla, els signants esperen crear una xarxa amb els grans inversors institucionals del món, amb qui compartiran exemples de bones pràctiques, així com l'orientació de la secretaria de la iniciativa.

Es preveu que aquestes companyies estalviïn diners, atès que la col·laboració portarà a reduir costos de recerca i implementació.

Riscos. L'adhesió als PIR és voluntària, per tant no hi ha sancions per incompliment. L'incompliment deriva en risc de reputació.

Els Principis no detallen mecanismes per a la seva implementació. Cada inversor decidirà el procés d'implementació dels Principis i els recursos necessaris per fer-ho.

Si analitzem experiències anteriors, com els Principis de l'Equador (PE) presentats pel Banc Mundial el 2003 i que constitueixen un conjunt de directrius voluntàries per a la valoració i gestió del risc social i ambiental en les operacions de finançament de projectes, es poden extreure algunes conclusions:

a) No van alterar significativament la manera com les multinacionals dirigeixen els seus negocis en tot el món, sovint en detriment dels criteris d'acció més acceptats en matèria ambiental i social, la qual cosa ha portat en alguns casos a la pèrdua de credibilitat de la iniciativa.

b) Després de la revisió dels PE presentada amb el doble propòsit d'adequar-los a les Normes d'Acompliment aprovades al febrer per la Corporació Financera Internacional (CFI) i incorporar les millors pràctiques del sector financer, algunes veus crítiques consideren que s'ha perdut l'oportunitat d'adequar els PE en matèria de transparència, rendició de comptes

i mecanismes de govern per garantir la seva implementació. La implementació i la conformitat no es defineixen dins del marc; per tant és insuficient, des de la perspectiva d'un inversor, que una institució financera adopti únicament els PE.

Només centrant-se en la posada en pràctica dels PE, els inversors tindran la informació necessària ("Revised Equator Principles Fall Short of International Best Practice for Project Finance", *Institucional Shareowner*, 12 de juliol de 2006).

Comentari final de les Nacions Unides

El patrocini d'una iniciativa per part de les Nacions Unides i la creació d'uns principis des del mateix sector inversor suposen un punt de partida per impulsar la Inversió (Socialment) Responsable, però quedar-se en l'adhesió als principis no és suficient, només la seva implementació i el seu seguiment donaran la mesura real de l'èxit de la iniciativa.

Caldrà observar com aquesta iniciativa avança sota tres aspectes clau: transparència, rendició de comptes i governabilitat, a fi de garantir el seu compliment i la credibilitat per part dels mercats i la societat.

Altres qüestions per concretar són, per exemple, si s'establiran marcs, com ara aconseguir dirigir el capital cap a prioritats de sostenibilitat, o quin paper concret juga la IR/ISR en el camí cap a la pau i la sostenibilitat. D'altra banda, caldrà veure quina és l'acceptació i el paper que poden jugar altres grup d'interès (sindicats, organitzacions civils, ONG, administracions...).

2.1.3. Consell d'Europa¹³

Es va crear el 5 de maig de 1949 i vol promoure a Europa un espai democràtic i jurídic comú, organitzat a l'entorn del Conveni Europeu dels Drets Humans i d'altres textos de referència sobre la protecció de les persones. En formen part 47 estats europeus i els seus objectius són:

- defensar els drets humans, la democràcia pluralista i la preeminència del dret;
- promoure la consciència i el desenvolupament de la identitat cultural d'Europa i de la seva diversitat;
- cercar solucions comunes a problemes com la discriminació de les minories, la xenofòbia, la intolerància, la bioètica i la clonació, el terrorisme, el comerç de dones i homes, la delinqüència organitzada i la corrupció, la cibercriminalitat i la violència envers els infants;
- desenvolupar l'estabilitat democràtica a Europa acompanyant les diferents reformes polítiques, legislatives i constitucionals.

El Consell d'Europa ha dictat diverses recomanacions i resolucions relatives a les finances ètiques. Les més actuals són la recomanació 244 de l'any 2008 sobre consum responsable i finances solidàries i la resolució 263 del mateix any i el mateix tema.

Resolució 263 (2008)^a Consum responsable i finances solidàries

1. L'estratègia de cohesió social revisada del Consell d'Europa defineix la cohesió social com "la capacitat d'una societat d'assegurar el benestar de tots els seus membres reduint les diferències i evitant la marginació",^b posant l'accent en la corresponsabilitat de totes les parts que intervenen en la societat per aconseguir-la.

2. Així mateix, l'informe de la *task force* (secció de suport) sobre la cohesió social al segle XXI recomana que el Consell d'Europa es comprometi a "construir l'Europa de les responsabilitats compartides i socials", organitzant, entre altres, accions per reforçar el sentit de la responsabilitat social dels ciutadans, "sobretot a la feina, en el seu consum i inversions, així com també en els seus estils de vida".
3. La Resolució 226 (2007) del Congrés sobre l'elaboració d'indicadors de la cohesió social i l'enfocament territorial concertat defineix, a més a més, un "territori responsable per a la cohesió social" com un municipi o una regió on els actors públics i privats, incloent-hi els mateixos ciutadans, cerquin solucions i es comprometin a respondre conjuntament, amb l'objectiu de proveir benestar per a tothom, segons uns indicadors establerts amb la ciutadania i unes responsabilitats compartides definides de comú acord.
4. El Consell d'Europa i el Congrés consideren que el consum responsable i l'estalvi solidari són formes d'expressió essencials de la responsabilitat social compartida, que pertoca al conjunt de les parts constituents de la societat: poders públics, ciutadans, empreses, institucions, etc.
5. El Congrés considera que els poders públics i els ciutadans es poden implicar en la cohesió social per crear una economia ètica i noves formes de solidaritat. Així veiem desenvolupar-se pràctiques de determinats estils de vida i formes de consum i d'estalvi caracteritzats per un esforç per integrar valors socialment positius dins dels comportaments econòmics individuals i col·lectius.
6. El Congrés està convençut que els municipis i les regions han de donar un senyal fort, en aquest sentit, a la col·lectivitat, sobretot en allò referent a les polítiques de compra, facilitant els processos d'informació i de concer-

13 Font d'informació: www.coe.int/t/es/com/about_coe/

tació i intervenint per sostenir les persones econòmicament fràgils o en situació difícil.

7. Per això, el Congrés crida els poders locals i regionals dels Estats Membres del Consell d'Europa:

a. A donar exemple, fent-se consumidors responsables en els seus propis territoris, sobretot amb les accions:

i. proposant al si de les seves administracions i dels establiments on tenen competències (escoles, hospitals, residències d'avis...) productes que responguin a criteris ètics;

ii. incitant les empreses locals a desenvolupar un consum i una economia responsables. Per exemple a través:

- d'una crida a l'ètica a les empreses i d'introducció de clàusules socials als mercats públics en les condicions d'adjudicació i/o d'execució dels mercats, tot facilitant el recurs per fer possibles aquestes pràctiques mitjançant interfícies entre empreses, estructures d'inserció i col·lectivitats territorials;
- de les subvencions públiques atorgades en funció de la responsabilitat social de les empreses, amb contractes de compromís recíproc, estipulant el nombre de llocs de treball creats, amb obligació de retornar (o transformar en préstecs) en cas de reducció prematura o reubicació total o parcial dels llocs de treball;
- l'agrupació de les compres de les petites col·lectivitats mitjançant centrals de compres comunes, amb clàusules socials (i mediambientals) en els plecs de condicions;
- del suport a la participació de les petites empreses als mercats públics per la reserva d'una part dels mercats a fi de sostenir l'activitat local, i pel subministrament de material pedagògic (guies) a aquestes empreses;

- de les incitacions a totes les formes d'organització col·lectiva de les empreses locals per promoure la seva responsabilitat social i el consum responsable (segells locals, serveis comuns de consells i de control, informacions als ciutadans, etc.).

b. A fer del consum responsable un vector de creació de llocs de treball i de sinergies entre els diferents actors, per exemple:

- i. escurçant els circuits productors-consumidors, posant a la seva disposició terrenys (cultivables) i locals;
- ii. donant suport als espais d'intercanvi i de reciclatge de serveis i de productes de segona mà o d'habilitats poc corrents, com els sistemes d'intercanvi locals (SAL), els bancs del temps i les borses d'intercanvi de competències;
- iii. fomentant les formes d'estalvi col·lectiu, reinvertint seguint criteris ètics en la creació d'activitats econòmiques i llocs de treball a escala local.

c. A animar els ciutadans a adoptar una actitud responsable en les seves activitats (professionals i de lleure), sobretot:

- i. oferint llocs d'informació sobre els productes i serveis, d'intercanvi o de pràctiques democràtiques participatives perquè cadascú pugui triar com més li convingui;
- ii. donant una visibilitat al mercat equitatiu i solidari local, per exemple amb la publicació a internet de tota la producció local amb plusvàlua social;
- iii. promovent totes les formes col·lectives de consum responsable i afavorint la seva posada en xarxa.

d. Facilitar l'accés al consum responsable dels més vulnerables i la solidaritat amb aquests últims, per exemple:

- i. creant botigues de comestibles solidaris amb feines subvencionades i locals posades a disposició per ajudar les llars que viuen sota el llindar de pobresa;
- ii. donant suport als fons de solidaritat locals que afavo-

- reixen l'accés al consum responsable dels més desfavorits;
- iii. desenvolupant el microcrèdit social i el microcrèdit en general per a les persones excloses dels circuits bancaris clàssics, a través de col·laboracions amb els professionals i, en cas necessari, per un acompanyament social dels beneficiaris.
- e. Facilitant la concertació entre els actors al voltant de regles ètiques comunes, sobretot:
 - i. instaurant comissions ètiques regionals, ajuntant tots els actors: associacions de municipis, consumidors, empresaris i sindicats, ONG;
 - ii. Elaborant criteris de responsabilitat social assumits entre les diferents parts sobre un mateix territori.
8. Finalment, el Congrés demana a la seva comissió de cohesió social que completi aquest treball amb un altre sobre la prevenció del consum irresponsable, d'aquells estils de vida que comporten l'obesitat, l'abús de medicaments, el consum excessiu televisiu i l'excés d'endeutament.

Notes:

- a. Discussió i adopció pel Congrés el 29 de maig de 2008, 3a sessió (vegeu document CG(15)14RES, projecte de resolució presentat per P. Dee, (Regne Unit, L, GILD) ponent).
- b. Aquesta definició és represa en l'informe de la secció de suport sobre la cohesió social al segle XXI: *Cap a una Europa activa, justa i cohesionada des del punt de vista social* (novembre de 2007).

Recomanació 244 (2008)¹ Consum responsable i finances solidàries

1. En la seva "estratègia de cohesió social revisada", el Consell d'Europa defineix la cohesió social com "la capacitat d'una societat d'assegurar el benestar dels seus membres, minimitzant les diferències, evitant la polarització",² i considera que un dels objectius prioritaris

de la cohesió social al segle XXI ha de ser "construir una societat amb responsabilitats distribuïdes i socials".

2. Situacions i reflexions noves sobre la producció, l'intercanvi i el consum, permeten fer que els mercats ajudin la causa de la cohesió social i de la igualtat, evitant l'exclusió i l'augment de les desigualtats.
3. Cada vegada hi ha més gent per a qui anar a comprar esdevé un acte de dimensió social. Aquesta presa de consciència es manifesta escollint els productes locals, socialment identificats (o procedents de produccions biològiques), i també amb inversions financeres que responguin a criteris socials. Les iniciatives ciutadanes es multipliquen; entre aquestes cal destacar les botigues solidàries o les cooperatives i empreses d'inserció que promouen la inclusió social, el microcrèdit, els acords locals i solidaris entre productors i consumidors, grups de compres solidaris, i estructures d'intercanvi no monetari organitzades a escala local.
4. Per la seva banda, el Congrés dels poders locals i regionals del Consell d'Europa està convençut que els serveis de l'Estat i els col·lectius públics poden intervenir per la via de les comandes públiques, responsabilitzant les empreses i intervenint per ajudar les persones econòmicament fràgils. També s'ha proposat examinar com el consum responsable i les finances solidàries poden constituir una eina privilegiada de les polítiques de cohesió social.
5. Vist tot l'anterior, el Congrés fa les següents recomanacions als Estats membres del Consell d'Europa:
 - a. Facilitar la promoció i l'accés de la ciutadania al consum responsable i a les finances solidàries amb les accions apropiades que s'indiquen més avall:
 - i. creant i promovent certificacions socials per a produccions respectuoses amb les normes socials (per

- exemple, de països que prohibeixin el treball dels menors i que garanteixin la llibertat sindical), així com els productes i serveis europeus que incloguin normes socials i que siguin proactius en aquest terreny;
- ii. portant a terme a les escoles campanyes d'informació amb el suport dels mitjans de comunicació, sobre les possibilitats que s'obren amb el consum responsable i l'estalvi solidari;
 - iii. ajudant les associacions de consumidors que treballen en la presa de consciència del consumidor més enllà del seu propi interès i de la seva satisfacció.
- b. Donar exemple amb comandes públiques que incitin les empreses a desenvolupar uns consums i unes economies responsables, sobretot:
 - i. tenint en compte la possibilitat d'introduir a les lleis o reglaments dels contractes públics clàusules socials en les condicions d'atribució o d'execució del contracte;
 - ii. afavorint les unions de compradors públics a fi d'harmonitzar les seves pràctiques, especialment en matèria d'ètica social.
 - c. En general, animar els actors socioeconòmics i/o professionals a promoure el consum responsable, les finances solidàries i l'economia responsable:
 - i. Amb l'elaboració de regles ètiques i professionals, principalment en els terrenys de les finances, de la publicitat i de la informació;
 - ii. incitant els mitjans de comunicació a fer conèixer les iniciatives de consum responsable i d'estalvi solidari;
 - iii. sensibilitzant els prescriptors i les persones conegudes del gran públic que presten la seva imatge a la publicitat amb accions amb els seus sindicats professionals, com és ara l'elaboració de codis de conducta.
 - d. De promoure la responsabilitat social i el consum responsable a escala global, sobretot instaurant *sociotaxes*, seguint el model de les ecotaxes, per les importacions que tenen una empremta social elevada, amb la possibilitat de destinar el producte d'aquestes taxes a inversions socials als països afectats;
 - e. Facilitar el diàleg entre els poders públics, els ciutadans i els altres actors socioeconòmics, principalment en el marc de la Plataforma europea de diàleg sobre les iniciatives ètiques i solidàries amb el Consell d'Europa, per:
 - i. intercanviar les seves pràctiques, dotar-se de referències ètiques comunes i fer propostes per promoure el consum responsable, l'estalvi solidari i una economia responsable;
 - ii. Identificar les bones practiques, incloent-hi les d'altres països, i difondre-les;
 - iii. facilitar la coordinació de les accions ètiques i solidàries a escala europea i la promoció de sinergies entre els diversos actors i nivells d'intervenció.
6. A més, el Congrés recomana al Comitè de Ministres del Consell d'Europa proposar una reflexió sobre els drets humans que tinguin en compte la responsabilitat del ciutadà, i convidar:
 - a. El Comitè Europeu per a la Cohesió Social (CDCS), a comprometre treballs sobre la responsabilitat social i compartida incloent-hi la dimensió local i regional conforme a les recomanacions de la secció de suport (*task force*) d'alt nivell sobre la cohesió social al segle XXI;
 - b. El Comitè Director de l'Educació (CDED), a desenvolupar les línies mestres sobre l'educació dels infants i joves sobre el consum responsable;
 - c. El Comitè Director Europeu per a la Joventut (CDEJ), a promoure activament el concepte de consum responsable i a facilitar la reflexió dels joves sobre aquest assumpte, produint material pedagògic;

- d. La Banca pel Desenvolupament del Consell d'Europa, a incloure clàusules socials en les directives dels contractes de préstec;
- e. La Comissió Europea:
 - i. A incloure uns criteris socials en la selecció de les atribucions dels fons europeus, independentment del tipus de receptor (per exemple, l'obligació d'atribuir un determinat percentatge de llocs de treball a estructures d'inserció);
 - ii. A preveure la possibilitat d'establir una certificació social europea concertadament amb les parts.

Nota:

1. *Text adoptat per la Comissió permanent*, que intervé en nom de l'Assemblea, el 16 de març de 2007. Vegeu [Doc. 11120](#), informe de la comissió de les qüestions socials, de la salut i de la família; ponent: Mme Iordache).

Consum responsable i finances solidàries

*Recomanació 244 (2008) del Congrés dels poders locals i regionals del Consell d'Europa
(Resposta adoptada pel Comitè de Ministres el 20 maig de 2009 després de la 1057ena reunió dels delegats dels ministres)*

1. El Comitè de Ministres ha examinat amb interès la Recomanació 244 (2008) del Congrés pel Consum Responsable i les Finances Solidàries. L'ha posat en coneixement dels governs dels estats membres, del Comitè Europeu de la Democràcia Local i Regional (CDLR), del Comitè Europeu per la Cohesió Social (CDCS), del Comitè Director d'Educació (CDED), del Comitè Europeu de Cooperació Jurídica (CDCJ), del Comitè Director Europeu per la Joventut (CDEJ) i de la Banca pel Desenvolupament del Consell d'Europa (CEB), per a informació i eventuais comentaris, a més de la Comissió Europea.

2. El Comitè de Ministres es felicita que el Congrés reconegui la importància de promoure un consum responsable i les finances solidàries i que diverses iniciatives preses pels estats membres vagin en aquesta direcció. El Congrés pensa que convé esmerçar esforços suplementaris en aquest domini, tant per sensibilitzar els actors en l'impacte que tenen les formes de consum sobre la població i els ecosistemes –tant a escala local com mundial–, com per imaginar solucions positives, amb capacitat de contribuir positivament al canvi dels comportaments. Incumbeix aquesta responsabilitat al conjunt dels actors de la societat i el Comitè de Ministres reconeix en particular el paper essencial que poden jugar els poders locals i regionals.
3. L'informe de la secció de suport d'alt nivell sobre la cohesió social en el segle XXI recomana al Consell d'Europa treballar per “construir una Europa de responsabilitats compartides i socials”, engegant accions que reforcin, en un món en plena globalització, “el sentit de la responsabilitat social”, incloent-hi el dels ciutadans, “especialment aplicat als llocs de treball, consum, inversions i formes de viure.” L'informe convida igualment el Consell d'Europa a fer néixer un sentiment de confiança en el futur, animant el desenvolupament d'una visió comuna dels valors, drets i responsabilitats i l'adopció d'un punt de vista transversal en la proposició de polítiques i de l'acompanyament dels seus efectes en la cohesió social.
4. Amb relació al paràgraf 6.a, el Comitè de Ministres ha creat recentment un grup de consulta *ad hoc* sobre “una Europa de les responsabilitats socials i compartides: el paper dels ciutadans i de les autoritats públiques en la promoció d'una societat cohesionada i duradora” (CS-S-RSP). El grup ha de tenir en compte, sobretot, el repte que representa la necessitat d'encoratjar una “sobrietat en el consum per preservar els drets humans i els recursos per a les generacions futures”. El Congrés ha convidat a enviar un representant a les reunions del Grup.

5. Amb relació als paràgrafs 6.b i 6.c, el Comitè de Ministres està d'acord amb el Congrés a sensibilitzar els infants i joves entorn del concepte de consum responsable a fi que, com a futurs ciutadans, prenguin les decisions de consum amb la màxima lucidesa i responsabilitat. També s'ha pres nota del paper que poden jugar el Comitè Director d'Educació (CDED) i el Comitè Director Europeu per la Joventut (CDEJ) per tal d'idear eines amb aquest objectiu, tal com s'esbossa en els comentaris adjunts de l'annex. També es pensa que aquest aspecte podria ser dut a la Xarxa d'Escoles per la Salut a Europa (SHE Network).

Aquesta xarxa era coneguda sota el nom de Xarxa Europea Escoles-Salut (REES), i sostinguda conjuntament pel Consell d'Europa, la Comissió Europea i l'OMS. Es tracta d'un marc que serveix de model per difondre missatges educatius importants als joves en matèria de salut i prevenció.

6. El Comitè de Ministres vol també atreure l'atenció del Congrés sobre la Resolució [CM/Res \(2008\)23](#), en què defineix les prioritats i línies d'acció de la política de la joventut del Consell d'Europa, entre les quals es troben la necessitat de promoure l'educació i l'acció dels joves en els camps del medi ambient i de la sostenibilitat, així com encoratjar els joves a promoure la solidaritat i la cooperació mundials.
7. En referència al paràgraf 6.d, el Comitè de Ministres es remet als comentaris del Consell de Direcció de la Banca de Desenvolupament del Consell d'Europa que s'indiquen més avall.
8. Finalment, el Comitè de Ministres reclama l'atenció sobre els comentaris del Comitè Europeu de Cooperació Jurídica (CDCJ), i especialment en la Recomanació [CM/Rec\(2007\)8](#) sobre les solucions jurídiques als problemes d'endeutament.

Annex a la resposta

Comentaris dels òrgans consultats sobre la Recomanació 244 (2008) del Congrés

Comentaris del Comitè Europeu per la Cohesió Social (CDCS)

El CDCS es felicita de la Recomanació 244 (2008) sobre el Consum responsable i les Finances solidàries i n'aprova el contingut, que s'inscriu en la promoció d'una responsabilitat social compartida, tal com es preconitza en l'estratègia de cohesió social i en l'informe del servei de suport d'alt nivell sobre la cohesió social.

En un món globalitzat, marcat per la interdependència entre els pobles i entre les generacions, la responsabilitat social i compartida es revela sempre més necessària per a la instauració d'una societat de dret, assegurant el benestar de tothom, a curt termini i també a llarg termini.

El consum responsable i les finances ètiques són dues manifestacions essencials, a l'abast de tots els ciutadans, que permet manifestar el repartiment de les responsabilitats socials al costat de les altres parts responsables de la societat (poders públics, empreses, etc.). Són un mitjà per incitar els altres actors, especialment les empreses, a entrar en la dinàmica d'aquesta acció.

La CDCS aprova les diferents mesures que s'han proposat per facilitar i encoratjar el compromís de la ciutadania en el consum responsable i les finances solidàries en l'àmbit local, al costat dels poders locals i regionals. Considerant que la responsabilitat social i compartida es construeix primer de tot a escala local, cal tenir en compte uns elements essencials per reforçar la cohesió social. S'aproven igualment les recomanacions sobre l'adopció de mesures a altres nivells a fi de crear les condicions d'una plena expressió de la ciutadania a comprometre's en aquesta via, així com les recomanacions que fan referència a l'educació (especialment la dels joves) i a la sensibilització, insistint en el paper i la responsabilitat dels mitjans de comunicació.

Considera de gran importància tenir en compte les clàusules socials en els contractes de préstec de la Banca de Desenvolupament del Consell d'Europa, tal com ha proposat el Congrés.

Finalment, es felicita de la voluntat del Congrés de continuar el diàleg en el si de la Plataforma Europea de Diàleg sobre Iniciatives Ètiques i Solidàries del Consell d'Europa, atès el rol essencial que ha tingut i que podrà continuar tenint com a espai de concertació per concebre i proposar noves complementarietats i articulacions entre l'acció dels poders públics, la dels ciutadans i la d'altres parts implicades en la societat.

Comentaris del Bureau del Comitè Directeur de l'Educació (CDED)

El Bureau del Comitè Director de l'Educació (CDED):

Havent tingut coneixement amb molt interès de la Recomanació 244 (2008) sobre Consum responsable i les Finances solidàries del Congrés dels poders locals i regionals del Consell d'Europa;

Conscient dels models de consum vehiculat pels mitjans publicitaris, així com del paper dels infants com a actors directes o indirectes del consum i del paper de l'escola en qualitat de primer lloc on s'adquireixen les competències necessàries per llegir de manera crítica els missatges publicitaris (aprendre a descodificar el seu llenguatge, separar les amalgames entre productes i valors) i del consum responsable (aprendre a llegir els logos, resseguir l'origen dels productes, informar sobre les condicions de producció, etc.);

Acull favorablement la recomanació del paràgraf 6.b relativa al desenvolupament de les línies directrius de l'educació dels infants i dels joves sobre el consum responsable.

Estima que, en el marc d'un projecte específic, consagrat tant a l'educació dels mitjans com a l'educació sobre la sostenibilitat, o també en el marc del projecte *Educació per la ciutadania democràtica i als drets humans*, la CDED podrà desenvolupar aquestes línies de treball. Igualment es podrà dedicar un dels pròxims mòduls europeus, elaborats en el

marc de "Pestalozzi", el seu programa de formació de professionals de l'educació, a les competències necessàries que els mestres han d'adquirir a fi d'educar en aquest consum i als intercanvis de bones pràctiques o d'eines pedagògiques utilitzades en els estats membres.

Comentaris del Comitè Director Europeu per la Joventut (CDEJ)

La CDEJ aprova la Recomanació 244 del Congrés sobre el Consum Responsable i les Finances Solidàries. Està d'acord amb l'esperit de la recomanació, encara que les qüestions de consum i finances no figuren entre les seves competències. El CDEJ s'interessa en un altre aspecte d'aquestes qüestions, com és l'objectiu de servir a "la causa de la cohesió social i de la igualtat i d'evitar conduir a l'exclusió i agreujar les desigualtats".

En primer lloc, per esdevenir consumidors (o encara millor, consumidors responsables), els joves han de tenir una feina i accés a la formació necessària per a aquest fi. Els dos aspectes causen greus problemes als Estats membres del Consell d'Europa, on cada vegada menys joves poden accedir a una feina o són poc remunerades. Les estadístiques recents mostren que, tot i tenir una feina, hi ha més joves que no poden pagar el lloguer i han de viure a casa dels seus pares més enllà dels 30 anys.

La VIII Conferència del Consell d'Europa dels Ministres responsables de la Joventut (Kiev, Ucraïna, 10-11 d'octubre de 2008) va adoptar la declaració *El futur de la política de la joventut del Consell d'Europa: AGENDA 2020*, en què els ministres responsables de la joventut dels 49 estats participants a la Convenció Cultural Europea del Consell d'Europa convingueren que, tant els drets humans i el diàleg intercultural, com les qüestions següents, són prioritàries en la política i l'acció del Consell d'Europa en el domini de la joventut:

- donar suport a la inserció dels joves exclosos;
- assegurar l'accés dels joves a l'educació, a la formació i

a la vida professional, en particular per a la promoció i el reconeixement de l'educació i l'aprenentatge no formals;

- facilitar la transició dels joves del món educatiu al mercat de treball, reforçant, per exemple, les possibilitats de conciliar la vida privada amb la professional;
- afavorir l'autonomia i el benestar dels joves, així com llur accés a unes condicions de vida decents;
- garantir la igualtat d'accés dels joves a les activitats culturals, esportives i artístiques;
- encoratjar el diàleg i la solidaritat intergeneracionals.

Pel que fa a la recomanació del Congrés del Comitè dels Ministres d'encetar una reflexió sobre el concepte dels drets humans tenint en compte la responsabilitat de la ciutadania i de convidar "el Comitè Director Europeu per a la Joventut (CDEJ) a promoure activament el concepte de consum responsable i a facilitar la reflexió dels joves en aquests temes creant el material pedagògic", el CDEJ està disposat a examinar aquesta qüestió a fi de veure com la pot integrar en el seu programa d'activitats.

Comentaris del Comitè Europeu de la Cooperació Jurídica (CDCJ)

L'oficina del CDCJ pren nota de la recomanació del Congrés i l'acull favorablement. Atesos els estrets llaços existents amb les activitats del CDCJ en aquest terreny, ens permetem formular les observacions següents:

L'oficina del CDCJ es permet recordar i reclamar l'atenció del Congrés, així com la dels Estats membres sobre la Recomanació del Comitè de Ministres CM/Rec(2007)8 sobre les solucions jurídiques als problemes d'endeutament, i el seu informe explicatiu (Annex II), que han estat adoptats pel Comitè de Ministres el 20 de juny de 2007, a la reunió 999bis dels delegats dels ministres. Aquesta recomanació és conseqüència de la Resolució núm. 1 relativa a la recerca de solucions jurídiques als problemes de l'endeutament en una societat de crèdits fàcils, adoptada pels ministres europeus

de Justícia durant la XXVI Conferència (Hèlsinki, 2005).

La Recomanació CM/Rec(2007)8 sobre les solucions jurídiques als problemes d'endeutament és el primer instrument jurídic en aquest domini. Els problemes d'endeutament poden i han de ser resoltos per tres mitjans principals i complementaris:

- la prevenció del sobreendeutament;
- l'atenuació dels efectes del cobrament dels deutes;
- el restabliment de les persones i de les famílies sobreendeutades.

La recomanació té com a objectiu identificar les mesures jurídiques i polítiques que els estats poden aplicar per prevenir el sobreendeutament de persones i famílies:

- prevenir el sobreendeutament de persones i famílies;
- regularitzar el cobrament dels deutes, de manera que s'eviti llur exclusió social i financera;
- facilitar el restabliment de les persones sobreendeutades en el respecte a llur dignitat humana.

La recomanació suggereix instaurar mètodes adaptats i els mecanismes que promouen els acords extrajudicials per resoldre els problemes de sobreendeutament, per exemple, l'accés a serveis de consell financer, la mediació o també la iniciació a les qüestions financeres, etc.

Les aportacions de la cooperació entre els òrgans competents a escala internacional, nacional, regional i local per resoldre aquestes situacions són analitzades en el text de la recomanació.

El CDCJ està convençut que la Recomanació CM/Rec(2007)8, que estableix les normes jurídiques mínimes per tractar els problemes d'endeutament, constitueix una base sòlida per als estats membres que desitgin impulsar en el futur unes reformes jurídiques en l'àmbit nacional en aquest domini.

En el context de la crisi financera actual és encara més urgent combatre el problema del sobreendeutament de la forma més eficaç possible. A la majoria dels estats membres,

la utilització de crèdits ha augmentat de forma significativa en el decurs dels darrers decennis. Això ha col·locat persones i famílies en serioses dificultats financeres.

Dins d'aquest context, cal promoure normes importants com les de la Recomanació CM/Rec(2007)8. La Recomanació 244 (2008) del Congrés que va en el mateix sentit és complementària de la Recomanació CM/Rec(2007)8.

Comentaris del Consell de Direcció de la Banca de Desenvolupament del Consell d'Europa

En la 190ena reunió, el 28 de novembre 2008, el Consell de Direcció ha examinat la recomanació i la invitació mencionades més avall i ha transmès al Comitè de Ministres els comentaris següents:

“El Consell de Direcció ha examinat la Recomanació 244 (2008) del Congrés dels poders locals i regionals del Consell d'Europa, recomanant al Comitè de Ministres del Consell d'Europa a convidar la Banca de Desenvolupament del Consell d'Europa a “incloure clàusules socials en el redactat dels contractes de préstec”.

El Consell de Direcció recorda que la Banca de Desenvolupament del Consell d'Europa és l'única institució financera internacional dotada d'un mandat social estatutari. En particular, l'article XIII, paràgraf c, de l'estatut de la Banca disposa que “les demandes de préstec o de garantia siguin sotmeses al Consell d'Administració després que l'opinió de l'admissibilitat del secretari general ha estat recollida sobre la conformitat del projecte amb els objectius polítics i socials del Consell d'Europa”.

Cal que els projectes finançats per la Banca respectin igualment les disposicions de la Convenció Europea dels Drets Humans i de la Carta Social Europea. En concret, el Reglament dels Préstecs de la CEB (article 3.3, paràgraf g) disposa que la Banca podrà exigir el reemborsament anticipat dels préstecs concedits “... (iii) quan l'execució d'un projecte finançat per la Banca dóna lloc a una violació de la Convenció Europea dels Drets Humans o de la Carta Social Europea”.

2.2. Institucions públiques de l'Estat

En línia amb el significatiu retard a l'Estat espanyol de l'evolució de la ISR i les finances ètiques, els suports dels nostres poders públics en aquest tema, tret d'excepcions, no són gaires ni massa rellevants.

Generalment l'absència de polítiques de suport respecte d'un tema ja constitueix *per se* una clara declaració de principis.

2.2.1. Govern de l'Estat

Tot i que en el seu programa electoral el Partit Socialista Obrero Español incorporava una voluntat de “*promoción de un desarrollo económico sostenible al servicio del bienestar colectivo*”, no tenim coneixement sobre cap acció per desenvolupar les finances ètiques per part del govern central.

És més, en la recent crisi financera, l'actitud del govern espanyol, un dels pocs governs d'esquerres dintre del grup de països fortament desenvolupats del món occidental, s'ha comportat de forma molt similar a la resta, donant un suport incondicional a les entitats financeres tradicionals i sense reclamar canvis significatius en l'actual sistema financer.

2.2.2. Comunitats autònomes

Només ens consta el suport d'alguns entorns de l'anterior govern del PNB al País Basc cap al projecte Fiare, així com alguna iniciativa aïllada de la Junta de Extremadura.

2.2.3. Catalunya

El pla de Govern de la Generalitat de Catalunya per al període 2004-2007, quan parlava de com “*impulsar l'autoocupació i l'economia social*” deia, entre altres coses, “*promoure la*

banca ètica per donar suport a projectes viables d'economia social", fent així una clara aposta per la promoció de les finances ètiques.

Posteriorment, en el pla de govern per al 2007-2010, no trobem ja cap referència a la banca ètica i sí en canvi a "*continuar una política de reforç i potenciació del model català de Caixes a través del desenvolupament de la seva normativa legal i crear espais comuns de col·laboració en matèria d'obra social de les entitats*".

Recentment es va signar un acord entre la Generalitat de Catalunya i un grup d'entitats financeres, les societats franceses Crèdit Coopératif i Esfin/Ides, les caixes d'estalvis Caixa Catalunya, Caixa Manresa i Caixa Sabadell, i el Grup Clade, per constituir el fons català de capital risc per a cooperatives Sicoop.

Com qualsevol fons de capital risc, es fonamentarà en criteris econòmics per invertir, però també valorarà aspectes relatius a la generació d'ocupació, l'impuls del territori i l'encaix amb els criteris de Responsabilitat Social Corporativa.

Cal fer esment de l'aposta de l'Agència Catalana de Cooperació per a la promoció de les finances ètiques, aposta que tot i que en menor mesura també podem trobar en la Diputació de Barcelona i en l'Ajuntament de Barcelona.

D'altra banda, diversos municipis catalans, entre ells Manresa, Mataró, Sabadell i Vilafranca del Penedès, han aprovat gairebé sempre per consens en els seus plens municipals mocions en favor de la promoció de les finances ètiques. Tanmateix, ara per ara aquestes mocions han tingut un recorregut pràctic més aviat escàs, tot i que això obre una excel·lent via de futur.

2.3. Conclusions

La iniciativa de les Nacions Unides no representa clarament una proposta per promoure la justícia social, la defensa del medi o qualsevol altre aspecte que garanteixi la sostenibilitat; només fa alguna referència als Objectius del Mil·lenni; això sí en un entorn del tot previsible.

Els mateixos autors d'aquesta proposta manifesten: "Els PIR cerquen sobretot aconseguir millors retorns en inversions a llarg termini" i, per si un cas algú hi veïés encara un perill d'anar contra els seus interessos econòmics, tornen a deixar clar que "els PRI són d'aplicació voluntària". Això sí, per frenar qualsevol vel·leïtat de transformació econòmica i social, qui era en aquells moments secretari general deixa clar que, "avui és cada cop més clar que els objectius de les Nacions Unides –pau, seguretat, desenvolupament– van de la mà amb la prosperitat i el creixement dels mercats. Si les societats fallen, els mercats fallen".

Ens sorprèn una mica que les mateixes Nacions Unides, no cal que ho fem nosaltres, confirmi la falta d'èxit de la proposta del Banc Mundial. Així, quan fa referència als Principis de l'Equador, afirma: "No van alterar significativament la manera com les multinacionals porten els seus negocis arreu del món, sovint en detriment dels criteris d'acció més acceptats en matèria ambiental i social, la qual cosa ha dut, en alguns casos, a la pèrdua de credibilitat de la iniciativa".

És clar que les iniciatives més interessants sobre aquest tema les està aportant el Consell d'Europa a través de les seves recomanacions i resolucions sobre consum responsable i finances solidaries.

El Consell d'Europa esdevé d'aquesta manera una plataforma europea de diàleg sobre iniciatives ètiques i solidaries per lluitar contra la pobresa i l'exclusió social.

Respecte a les propostes i actuacions dels poders públics a l'Estat espanyol, són molt escasses i allunyades del que s'està fent al món, tot i que evidentment aquestes tampoc no són massa significatives. Així el suport que reben internacionalment les iniciatives d'ISR, incloent-hi mesures fiscals, encara que són insuficients, ofereixen oportunitats a les entitats de finances ètiques.

Així doncs, trobem algunes iniciatives aïllades, que si bé ara no són gaire significatives, sí que obren una via de futur que cal aprofundir, en especial pel que fa a la col·laboració entre les entitats financeres ètiques i els municipis.

3. PROPOSTES DEL MATEIX SISTEMA FINANCER TRADICIONAL

Dues són les iniciatives més importants que es vehiculen des del mateix sistema financer tradicional. Una s'articula com a continuació de l'esperit fundacional de les caixes d'estalvi, el qual, en part, es manté a través de l'activitat de les seves obres socials. L'altra, més recent i no tan present al nostre país, ho fa a l'entorn de conceptes com la responsabilitat social corporativa i la inversió socialment responsable.

3.1. L'Obra Social de les caixes¹⁴

Les caixes d'estalvi van estar vinculades en els seus orígens a institucions de tipus benèfic, com eren els monts de pietat. Els monts de pietat ja existien al segle XVI i eren afavorits per iniciativa reial, amb inspiració beneficoreligiosa.

En el seu inici, les caixes d'estalvi eren un instrument per millorar les condicions de vida de les classes treballadores, mitjançant la remuneració de l'estalvi i la creació d'un nivell de seguretat econòmica superior.

Així doncs, les caixes d'estalvi són institucions que, si bé en el seu origen eren entitats beneficisocials, en l'actualitat, ateses les millores socials assolides d'ençà dels seus orígens i la pràctica equiparació de la seva operativa amb la dels bancs tradicionals, progressivament estan evolucionant cap a institucions de caràcter purament financer.

Tanmateix, cal tenir en compte que les caixes d'estalvi destinen a iniciatives socials una proporció dels beneficis 15 vegades superior a la dels bancs.

¹⁴ Font d'informació: *Papers de l'Observatori de les Finances Ètiques* i "Las grandes cajas refuerzan sus fondos de reserva a costa del apoyo a iniciativas sociales". *Consumer*, Eroski, juliol/agost de 2009.

No obstant aquest percentatge de beneficis destinat a obra social, s'ha de dir també que aquest s'ha reduït dràsticament els darrers cinc anys, especialment a les dues grans caixes de l'estat. En l'actualitat quasi un 75% dels beneficis es destinen a reserves per garantir la solvència de l'entitat financer.

La inversió en obra social de les caixes s'ha modificat amb el pas del temps, seguint el ritme dels canvis i les demandes de la societat. Així, a principis del segle passat i fins a finals dels anys 60, la seva tasca se centrava a cobrir les necessitats bàsiques de la població amb més problemes, a tasques benefiques i assistencials. A partir de l'arribada de l'anomenat estat del benestar, bona part dels recursos de les obres socials es van destinar als àmbits de la cultura i l'educació. Tanmateix en els darrers anys, en especial arran de l'actual crisi econòmica, s'està tornant a iniciatives de caràcter assistencial.

3.2. La inversió socialment responsable (ISR)

La inversió socialment responsable (ISR) està formada per instruments d'inversió col·lectiva que inverteixen en els mercats financers i en valors en borsa, incorporant criteris ètics, socials i ambientals, a més dels financers en la preselecció dels valors i les empreses incorporats en la cartera. Els principals protagonistes de la ISR són els gestors d'inversió i els bancs i les institucions financeres que ofereixen productes (fons d'inversió, fons de pensions, gestió de carteres privades...). Tanmateix, actualment, la majoria de fons ISR que existeixen a Europa i internacionalment estan oferts per gestors d'inversió i per bancs i institucions financeres convencionals.

A fi d'aplicar les inversions ètiques i socialment responsables es parteix de tres premisses:

- a) Declaració de principis o valors èticsocials

En primer lloc, el futur inversor ha de saber quins són els principis ètics a partir dels quals vol dirigir la inversió. Aquests principis poden ser excloents o valoratius. Igual que en les inversions de la banca ètica, les inversions ètiques exclouen de la cartera d'inversions aquells sectors empresarials que elaboren productes o serveis de dubtós benestar social. Entre aquest sectors podem trobar les empreses d'armament, de tabac, d'alcohol, de pornografia, les empreses altament contaminants i les que utilitzen explotació laboral (sobretot treball infantil), entre d'altres.

Els principis valoratius avaluen les actituds socialment responsables de les empreses. Entre aquestes actituds trobem la gestió mediambiental, l'ús d'energies netes, l'atenció a les minories ètniques, la igualtat d'oportunitats per raó de gènere i l'aplicació de polítiques de conciliació de la vida familiar i la vida laboral, entre molts altres. És a dir, són aquelles empreses que apliquen polítiques de responsabilitat social.

b) Recerca sobre la responsabilitat social de les empreses

En segon lloc, per excloure o valorar les empreses en la cartera d'inversions, cal tenir prou coneixement de les actituds i els comportaments empresarials en què es pretén invertir. És el que s'anomena recerca sobre l'ètica i la responsabilitat social de les empreses. A Europa i als Estats Units hi ha consultores especialitzades en aquest tipus de recerca, entre les quals destaquem: KLD a EUA, EIRIS al Regne Unit, Ethibel a Bèlgica i SiriGroup a escala internacional.

c) Aplicació dels resultats de la recerca en la preselecció del catàleg de valors invertibles

La recerca permet aplicar diferents metodologies d'avaluació de les empreses a partir del seu comportament empresarial.

La preselecció negativa implica la selecció excloent de les empreses que tenen comportaments no responsables. La preselecció positiva implica la selecció positiva i valorativa de les empreses amb comportaments socialment responsables.

Per tal de mesurar i avaluar el comportament financer d'aquests valors s'han elaborat diferents índexs financers, entre el quals destaquem el Dow Jones Sustainability Group Indexes (EUA), Domini Social Index i el Financial Times-Stock Exchange 4 Good. Tots ells volen mesurar la rendibilitat financera dels valors socialment responsables.

3.3. Conclusions

Totes les propostes efectuades des del mateix sistema financer tradicional, com no podia ser d'altra manera, no plantegen en cap cas accions de ruptura amb l'actual ordre econòmic, ni tan sols cap mena de canvi significatiu en la pràctica.

Tot i la incorporació d'uns determinats criteris en les inversions a efectuar, bàsicament en la ISR, l'aplicació pràctica d'aquests no comporta canvis significatius en les polítiques d'inversió. Així la compra d'actius (valors borsaris, títols de renda fixa...) dintre d'una mateixa categoria de fons no difereix gaire del que ja es fa amb fons ISR o amb d'altres fons tradicionals. És, per tant, una actuació possibilista i que, si tingués efecte, es produiria a molt llarg termini.

Entenem, fins i tot, que s'aprofiten poc les possibilitats que el mateix sistema ens dóna. Així doncs, els fons d'inversió ISR podrien ser un vehicle important per incrementar la inversió en empreses de l'economia social a través del percentatge disponible, en aquests moments el 10%, en actius que no cotitzen en mercats regulats.

4. PROPOSTES DES DELS MOVIMENTS SOCIALS

Les xarxes que fan propostes vinculades a les finances ètiques a l'Estat espanyol estan majoritàriament vinculades al sector de l'economia social. En el cas de les xarxes internacionals, aquestes estan directament vinculades al sector de les finances ètiques i s'hi dediquen.

Tot seguit us detallem aquelles xarxes que han fet una proposta concreta sobre els principis que haurien de regir el món financer.

4.1. FETS - Finances ètiques i solidàries¹⁵

L'ètica no només té a veure amb els fons que una entitat financera socialment responsable administra. Això és determinant, però des de la perspectiva de les finances ètiques l'ètica s'estableix a partir d'uns quants paràmetres assequibles i que es resumeixen en l'impacte social positiu de la seva activitat.

Hi ha 5 principis que podem situar en la base de les finances ètiques:

- a) Principi d'ètica aplicada
L'ètica com un procés de reflexió contínua en l'aplicació dels criteris d'inversió i concessió de crèdits.
- b) Principi de participació
La presa de decisions s'efectua de manera democràtica. No es tracta tan sols que els socis votin, sinó que han de poder participar en la definició de les polítiques bàsiques de l'entitat.
- c) Principi de coherència
Fer servir els diners de forma coherent amb els nostres valors.

- d) Principi de transparència
Ofertar informació regular i pública de totes les activitats i les seves conseqüències.

- e) Principi d'implicació
Les entitats de finançament ètic han d'anar més enllà dels criteris negatius i definir la seva política d'inversió seguint criteris positius per tal de transformar la societat.
Els principis ètics recorren i marquen profundament l'entitat, no tan sols la seva activitat sinó també la seva actitud i compromís.
Els criteris ètics han de ser presents en totes i cadascuna de les activitats de l'entitat financera ètica. Una entitat financera ètica ha de ser ètica a tots nivells.

Així mateix, FETS també vol actuar dintre del sector financer en el món de les assegurances i amb aquesta finalitat ha impulsat la creació de un segell, l'EthSI, que mostra una garantia de la qualitat de la gestió de les empreses certificades del sector de les assegurances. Aquest segell té en compte els aspectes relacionats amb un comportament ètic de l'organització: la responsabilitat social, la inversió socialment responsable i altres paràmetres –mutualisme, transparència, vinculació a l'economia social, etc.– i vol destacar els valors següents:

- a) Mutualitat
Orientar el mercat assegurador cap a la pràctica ètica i solidària significa recuperar els principis del moviment assegurador, especialment el de mutualitat. La consciència mutualista es basa en els vincles de solidaritat entre les persones, i el sentit original de les assegurances és, precisament, establir aquests vincles entre els membres d'una comunitat.

Aquestes relacions creades entre qui tenia la sort de no patir un dany (accident, malaltia, destrucció de béns, etc.) i qui, per contra, havia de viure'n l'experiència, permetien a

¹⁵ Font d'informació: www.fets.org

tots els membres de la comunitat beneficiar-se de les cobertes de l'assegurança, amb independència del risc potencial que podien córrer.

Qualsevol persona pot necessitar en algun moment una assegurança i, segons aquest criteri mutualista, no pot haver-hi discriminacions entre les persones que demanen aquests serveis, ja sigui per edat, discapacitat o altres qüestions de caràcter social.

b) Comunitat

Les assegurances s'han d'entendre com un servei avantatjós per a la comunitat i un benefici per al territori, una comunitat que no abandona els seus membres a la seva sort, i que es belluga per disposar d'instruments solidaris i de subsidiarietat per afrontar les adversitats.

Per a una comunitat, és preferible poder tenir a l'abast la solució dels problemes, per tal de prevenir-los i resoldre'ls ràpidament, sense crear fractures entre qui té i qui no té recursos econòmics per sortir-se'n. Aquest és un dels mecanismes que permeten prevenir la desigualtat social.

c) Equitat

Si partim dels plantejaments mutualistes i comunitaris de l'assegurança, el contracte assegurador ha de ser un contracte entre iguals. D'aquesta manera, l'entitat asseguradora i la persona física o jurídica assegurada, tenen la mateixa dignitat, i no poden establir-se entre elles desequilibris de poder, sigui per les condicions en les quals s'ofereix el producte, o bé per la burocratització que dificulta la comprensió de les parts, etc.

Així doncs, la funció de les companyies i dels gestors és informar les persones i organitzacions per tal que siguin conscients dels seus drets. D'aquesta manera, es vol alimentar un cercle virtuós que afavoreixi el respecte recíproc dels deures de totes les parts.

d) Transparència

Per tal que es pugui dur a terme aquest procés, la transparència és cabdal, i s'ha de veure reflectida en els contractes,

de manera que aportin informació puntual, clara i comprensible sobre les prestacions del servei. A més, cal també tenir garanties de la gestió financera i de la política inversora de la companyia.

4.2. REAS - Red de Redes de Economía Alternativa y Solidaria¹⁶

Els sis principis de la carta d'aquesta xarxa de xarxes són:

1. Igualtat
Satisfer de manera equilibrada els interessos respectius de totes les persones protagonistes* interessades per les activitats de l'empresa o de l'organització.
(*Les persones protagonistes són: treballadores, empresàries, sòcies de l'associació o accionistes de l'empresa, clients, proveïdors, comunitat local, nacional i internacional...)
2. Ocupació
L'objectiu és crear llocs de treball estables i afavorir l'accés a persones desfavorides o poc qualificades. Assegurar a cada membre del personal condicions de treball i una remuneració digna, estimulants el seu desenvolupament personal i la seva presa de responsabilitats.
3. Medi ambient
Afavorir accions, productes i mètodes de producció no perjudicials per al medi ambient ni a curt ni a llarg termini.
4. Cooperació
Afavorir la cooperació en lloc de la competència dins i fora de l'organització.

¹⁶ Font d'informació: www.economiasolidaria.org/

5. Sense ànim de lucre

El fi de les iniciatives solidàries no serà l'obtenció de beneficis, sinó la promoció humana i social, la qual cosa no obsta perquè sigui imprescindible equilibrar el compte d'ingressos i despeses, i fins i tot, si és possible, l'obtenció de beneficis. Ara bé, aquests possibles beneficis no es repartiran per a benefici particular, sinó que es revertiran a la societat mitjançant el suport a projectes socials, a noves iniciatives solidàries i a programes de cooperació al desenvolupament, entre d'altres.

6. Compromís amb l'entorn

Les iniciatives solidàries estaran plenament incorporades a l'entorn social en què es desenvolupen, la qual cosa exigeix la cooperació amb altres organitzacions que afronten diversos problemes del territori i la implicació en xarxes, com a únic camí perquè les experiències solidàries concretes puguin generar un model socioeconòmic alternatiu.

4.3. Federació Europea de Finances i Bancs Ètics i Alternatius FEBEA¹⁷

Els membres de la FEBEA es comprometen a respectar la Carta, i molt especialment a:

- treballar per posar l'economia al servei de les persones;
- contribuir a la solidaritat, la cohesió social i el desenvolupament sostenible;
- refusar la recerca exclusiva del rendiment financer;
- afavorir la creació d'iniciatives innovadores des del punt de vista social i ambiental;
- disposar d'autonomia de decisió respecte de qualsevol organització o empresa exterior;
- finançar les iniciatives econòmiques que persegueixen els objectius següents:

- ✓ la creació de llocs de treball, en particular dels treballs socials
- ✓ el desenvolupament sostenible (energies renovables, agricultura biològica i biodiversitat)
- ✓ la solidaritat internacional i el comerç just
- disposar d'un capital mínim d'un milió d'euros;
- tenir la seu social en un dels països de la Unió Europea o de la zona de lliure intercanvi europea, fins i tot si les activitats estan situades en un altre país;
- oferir una informació transparent i completa del seu funcionament intern, de la recollida del estalvi i de l'ús dels recursos. Transmetrà tota la informació útil relativa a les seves activitats.

17 Font d'informació: www.febea.org

5. PROJECTES D'ENTITATS FINANCERES ÈTIQUES I SOLIDÀRIES (BANCA SOCIAL)

5.1. Coop57¹⁸

Coop57 regeix la seva activitat sobre la base dels principis següents:

Principi de coherència

Evitar la contradicció segons la qual els nostres diners poden estar finançant projectes contradictoris amb els nostres principis ètics i socials (com ara la indústria armamentista, les centrals nuclears, el dúmping social, l'explotació infantil, els règims dictatorials, l'espoliació ambiental, etc.).

Els estalvis i altres recursos econòmics aportats pels socis es destinen a finançar projectes amb un clar contingut social.

Principi de compatibilitat

Compatibilitzar el rendiment financer i el rendiment social. L'un no pot anar deslligat de l'altre. Els criteris d'ús dels diners es basen en indicadors relatius de risc, però no de màxim rendiment per a l'entitat i els seus socis en detriment del rendiment social.

Principi de participació

Fomentar la responsabilitat dels inversors estalviadors, com a ciutadans i ciutadanes, en les seves operacions financeres. Fer de la participació de les entitats sòcies i dels socis i sòcies col·laboradors en la política de l'entitat un tret distintiu. Cal recuperar el control dels nostres estalvis i recursos econòmics i promoure l'autogestió financera.

Principi de transparència

Aplicar una transparència absoluta en la gestió de l'entitat, tant en la concessió de préstecs com en les inversions.

18 Font d'informació: www.coop57.coop/

Tota entitat sòcia i tot soci o sòcia col·laborador ha de saber perfectament per a què serveixen els seus recursos.

Publiquen dues vegades a l'any un butlletí informatiu electrònic on exposen la llista de préstecs acordats amb cada entitat beneficiada, i també el volum i la durada de cada préstec. La memòria anual completa aquesta voluntat de transparència.

Principi de solidaritat

Les entitats sòcies i els socis i sòcies col·laboradors han de saber que els seus diners contribueixen a construir una economia més humana i solidària.

A més, podem manifestar la seva solidaritat fixant, ells mateixos en l'Assemblea, la taxa de remuneració dels estalvis.

Principi de reflexió

Cal reflexionar continuament sobre els principis que han d'orientar la nostra acció. Entenem el comportament ètic com a procés i repensem racionalment els valors que han d'orientar la nostra acció, i ens adaptem als valors i principis que considerem més justos i prioritaris.

5.2. Fiare¹⁹

Fiare és un nou projecte de finances ètiques a l'Estat espanyol, que compta avui amb un ampli suport social al País Basc, Catalunya, Navarra, Madrid, País Valencià, Andalusia i Castella Lleó, mentre que s'està començant a construir també xarxa a les Balears, Canàries, Galícia i la Rioja.

La Fundación Inversión Ahorro Responsable creada al País Basc l'any 2003, amb el suport de 62 organitzacions del

19 Font d'informació: www.proyectofiare.com

tercer sector i l'economia social, va néixer amb l'objectiu de potenciar la creació d'una banca ètica, sorgida del tercer sector i l'economia social, i compromesa a afavorir el finançament dels més desfavorits i dels països en desenvolupament, seguint el model de la Banca Popolare Etica d'Itàlia.

Per poder dur endavant el projecte de banca ètica, Fiare es va constituir l'any 2005 com a agent a l'Estat espanyol de la Banca Popolare Etica d'Itàlia. Des de llavors ha anat construint una xarxa social de suport al projecte, que pretén una transformació social i econòmica mitjançant la creació d'associacions territorials de suport.

Fiare s'inspira en els següents principis ètics:

- Les finances ètiques són sensibles a les conseqüències no econòmiques de les accions econòmiques.
- El crèdit, en totes les seves formes, és un dret humà.
- L'eficiència i la sobrietat són components de la responsabilitat ètica.
- El benefici obtingut de la possessió i l'intercanvi de diner ha de ser conseqüència de l'activitat orientada al bé comú i ha de ser repartit d'acord amb el principi d'igualtat entre tots els actors que participen en la seva realització.
- La màxima transparència de totes les operacions és un requisit fonamental de qualsevol activitat en les finances ètiques.
- Es prioritza la participació a l'empresa, no només dels socis sinó també dels estalviadors.
- La institució que accepta els principis de les finances ètiques orienta en aquests criteris tota la seva activitat.

Així mateix, conjuntament amb Banca Popolare Etica (Itàlia) i La Nef (França), Fiare va elaborar un manifest per promoure un projecte de Banca Ètica Internacional, en què proposen:

- promoure una transformació social no violenta que tingui com a finalitat el desenvolupament de l'ésser humà i la protecció i la regeneració dels *béns comuns*^a. Aquesta

transformació s'orienta cap a una societat justa, tant al Nord com al Sud del món, on tot ésser humà pugui satisfer totes les seves necessitats primàries i desenvolupar completament les seves pròpies capacitats;

- buscar la transformació social a través de l'exercici de la responsabilitat de les persones i de les organitzacions en els intercanvis de diners, utilitzant les finances ètiques en el context propi de l'economia, en el qual la riquesa es distribueix de manera justa segons les necessitats de cada *grup d'interès*^b;
- ser un laboratori en què s'experimenti la integració entre valors econòmics i no econòmics (com ara la gratuïtat, la solidaritat, l'atenció a l'altre o el voluntariat, etc.), implicant al major nombre de grups d'interès (estalviadors, usuaris del crèdit, socis, personal contractat...) i estant molt atents a les relacions amb les entitats financeres;
- crear un sistema de govern basat en la participació;
- utilitzar la transparència en la circulació dels diners i sobretot en el seu ús. Aquesta transparència haurà de ser aplicada en tots els processos de la banca (govern, processos en què es prenen decisions...). Tot això amb la finalitat de proveir als mateixos socis i a la societat civil de la informació necessària perquè puguin formar un judici ètic i exercir d'una manera responsable la seva pròpia autonomia;
- afavorir la sobrietat i l'eficiència, la participació i la responsabilitat personal;
- treballar sent conscients de les conseqüències no econòmiques de cada acció econòmica;
- actuar de tal manera que el benefici obtingut de la possessió i de l'intercanvi dels diners sigui la conseqüència de l'activitat orientada cap a l'*interès comú*^c;
- construir una entitat formada per persones i organitzacions implicades en la recerca de l'interès comú i no solament en la recerca de l'interès personal;
- col·laborar amb la societat civil a fi de donar una resposta a les necessitats de tot ésser humà. En particular, crear les condicions que els permetin desenvolupar les

seves pròpies capacitats, així com assumir les responsabilitats que se'n derivin, gràcies a l'accés al crèdit basat en la capacitat de cada persona de retornar els finançaments.

Notes:

- a. **Béns comuns:** aquells béns, tant de naturalesa material com immaterial, que rebem de manera gratuïta i que hem de mantenir (i si és possible enriquir) per a les generacions futures. L'aigua, l'aire, la terra, la diversitat d'espècies són béns comuns de naturalesa material. El coneixement, els drets de les persones o les habilitats ho són de naturalesa immaterial. Els béns comuns estan amenaçats pels processos de deteriorament, de degradació i d'apropiació. És responsabilitat dels ciutadans conscients del valor de tot això d'alertar la societat i comprometre persones i organitzacions en la seva defensa, així com buscar la implicació dels poders públics en aquesta defensa.
- b. **Grups d'interès:** aquelles persones i organitzacions afectades per una entitat, tant en les seves activitats actuals com passades o futures, i que poden reclamar, per tant, el seu dret que l'entitat prengui en consideració els seus interessos.
- c. **Interès comú:** conjunt de fins que tot ciutadà, en l'exercici de les seves responsabilitats en l'esfera pública, ha de perseguir perquè els seus membres puguin arribar a enteniments equitatius i honestos en aquesta esfera. La idea d'interès comú remet, per tant, en última instància a la justícia, i apunta a una sèrie de requeriments per al seu compliment en la societat: compromís cívic i participació.

5.3. Banca Popolare Etica²⁰

La idea i els principis de la Banca Popolare Etica neixen per posar en pràctica un banc col·laborador com a punt de trobada entre els estalviadors que comparteixen l'exigència d'una més que conscient i responsable gestió dels seus diners i la iniciativa socioeconòmica que s'inspira en els principis d'un model de desenvolupament humà i social sostenible.

La Banca Popolare Etica es proposa gestionar les reserves financeres de famílies, dones, homes, organitzacions, societats col·lectives, en ple respecte a la dignitat humana i el medi ambient. En aquest context desenvolupa una funció educativa respecte als estalviadors i als beneficiaris del crèdit, responsabilitzant el primer de conèixer la destinació i la modalitat d'ús dels seus diners i estimulament el segon a desenvolupar amb responsabilitat projectiva la seva autonomia i capacitat empresarial.

L'acció de la Banca Etica no pretén rebutjar les regles fonamentals de les finances tradicionals, sinó que aspira més aviat a reformar els valors sobre els quals es basen les finances.

Els principis

Els principis que han portat a la creació de Banca Etica, i que diferencien i caracteritzen la seva activitat quotidiana, són recollits en l'article 5 dels Estatuts:

"La Societat s'inspira en els principis de les Finances Ètiques:

- Les finances èticament orientades són sensibles a les conseqüències no econòmiques de les accions econòmiques;
- el crèdit, en totes les seves formes, és un dret humà;
- l'eficiència i la sobrietat són components de la responsabilitat ètica;
- el benefici obtingut de la possessió i l'intercanvi de diners

²⁰ Font d'informació: www.bancaetica.com

ha de ser conseqüència de l'activitat orientada al bé comú i necessita ser equitativament distribuït entre tots els subjectes que intervenen en la seva realització;

- la màxima transparència de totes les operacions és un requisit fonamental de qualsevol activitat de finances ètiques;
- cal afavorir la participació en la presa de decisions de l'empresa, no només dels socis, sinó també dels estalviadors;
- la institució que accepta els principis de les Finances Ètiques orienta amb aquests criteris tota la seva activitat."

5.4. Triodos

Triodos Bank és un dels principals bancs socialment responsables d'Europa, amb més de cent mil clients i accionistes. Possibilita que els diners treballin positivament per al canvi social, mediambiental i cultural, oferint una gamma exhaustiva de serveis bancaris que inclouen l'estalvi, la inversió, la gestió d'actius, banca privada, serveis de pagament, préstecs i assegurances. Triodos fa seva la responsabilitat d'ajudar a escurçar la distància entre el desenvolupament econòmic i els interessos de les persones i el medi ambient. Això ho fan de tres maneres diferents: proporcionant serveis sostenibles, desenvolupant productes nous i innovadors i fomentant un debat públic sobre els avantatges i els desafiaments del negoci socialment responsable i la banca sostenible.

Fundat a Holanda el 1980, Triodos Bank té també delegacions a Bèlgica, Espanya, Regne Unit, i una agència a Alemanya.

Triodos Bank existeix perquè creu que la gent té la llibertat per desenvolupar-se per si mateixa, amb igualtat de drets i que és responsable de les conseqüències de les seves accions econòmiques respecte de la societat i el planeta. Només presta i inverteix en organitzacions que contribueixen a una societat més sostenible.

La seva proposta de negoci té en compte la gent, el planeta i el benefici d'un retorn positiu en el llarg termini. Aquesta proposta al servei de les persones, el medi ambient i les finances està pròpiament representada en el nom de Triodos Bank. Triodos, "Tri Hodos", que traduït del grec antic vol dir "tres camins".

La seva missió és finançar empreses, entitats i projectes que aporten un valor afegit en el camp social, mediambiental i cultural, donant suport a estalviadors i inversors que opten per impulsar empreses socialment responsables i per construir una societat més humana i sostenible. Triodos vol:

- Contribuir a una societat que fomenti la qualitat de vida i se centri en la dignitat humana.
- Facilitar a persones, empreses i organitzacions un ús responsable dels diners i, amb això, promoure un desenvolupament sostenible.
- Proporcionar als clients uns productes financers sostenibles i un servei de qualitat.

Els seus valors corporatius els guien sobre com gestionar el negoci. Donen suport i consoliden idees i conviccions sobre el que és important per a una organització on els valors tenen un paper principal. Els valors corporatius de Triodos són:

- Sostenibilitat
- Transparència
- Excel·lència
- Esperit emprenedor

Els principis de negoci proporcionen un marc per conduir el negoci i donen suport a la presa de decisions en la gestió del dia a dia. Són els principis que governen la conducta i estableixen els paràmetres pels quals els inversors interns i externs poden jutjar. Els principis de negoci de Triodos Bank s'apliquen per a tots els directors, executius, gestors i col·laboradors i estan alineats amb el nucli dels valors. Són:

- a) Promoure un desenvolupament sostenible
Consideració dels impactes socials, mediambientals i financers en totes les activitats.

- b) Respectar i obeir la llei
Compromís de complir amb tots els requisits legals en tots els països on operen.
- c) Respecte pels drets humans
Respecte per la gent, la societat i les diferents cultures, i suport als objectius i metes de la Declaració Universal dels Drets Humans de les Nacions Unides.
- d) Respecte al medi ambient
Es farà tot el que es pugui per crear i donar suport a impactes mediambientals positius.
- e) Ser responsables
Responsabilitat i compromís amb els inversors en totes les accions.
- f) Millora contínua
En tots els aspectes del negoci.

Els principis s'apliquen per a tota l'activitat, en concret a totes les delegacions de Triodos Bank, la fundació Triodos (Triodos Fund) i Gestió d'Inversions i Banca privada de Triodos. Tots els col·laboradors han de complir amb tots els principis de Triodos Bank. Es pot informar de la violació d'aquests principis d'acord amb la política de denúncia interna (*Triodos Bank Whistleblower Policy* i *Incident & Financial Crime Policy*).

És responsabilitat dels membres del Consell Executiu i de la Direcció assegurar que tots els col·laboradors siguin conscients dels principis i que estan sent observats. Recursos Humans informa els nous empleats dels principis durant els primers dies de feina.

Triodos Bank té una política per promoure les denúncies de violacions dels principis (*Whistleblower policy*), la qual permet als col·laboradors presentar queixes d'una manera anònima i sense por de les represàlies. Així mateix, Triodos dóna un gran valor al compliment dels principis de negoci. Els

gestors fan un seguiment del seu compliment i prenen les mesures oportunes.

D'acord amb la política de delictes financers (*Incident and Financial Crime Policy*), els gestors de cada delegació són responsables de mantenir actualitzada una base de dades d'incidències i d'informar-ne el consell d'administració.

Les incidències importants s'informen a l'Oficina de Compliment (*Compliance Officer*) d'abast internacional.

5.5. Oikocredit²¹

La tasca d'Oikocredit ha contribuït a portar a terme centenars d'experiències d'èxit. Els diners invertits pels seus socis de projecte ha aconseguit transformar moltes realitats des de la mateixa base de manera perdurable. Darrere d'un gran canvi hi ha molts petits canvis. Oikocredit suma moltes històries de tenacitat i oportunitat. Es tracta d'històries que estan en línia amb una missió i uns valors determinats.

Oikocredit, com a cooperativa mundial, té per missió promoure la justícia global exhortant persones, esglésies i altres grups a compartir els seus recursos a través d'inversions socialment responsables i donant suport a persones necessitades mitjançant el crèdit.

Els valors d'Oikocredit són:

- a) La gent
Tots els éssers humans neixen iguals. Per això, Oikocredit dóna crèdit a les persones en desavantatge, independentment de la seva fe, cultura, edat o gènere, fins i tot prioritzant les iniciatives de dones, ja que elles són la columna vertebral de les seves famílies i, per tant, de la societat en conjunt.
- b) El fet de compartir
La desigual distribució dels recursos, la riquesa i el poder, fan del món un lloc de conflictes. En el món

²¹ Font d'informació: www.oikocredit.org

podran regnar la pau i la justícia quan les persones del Nord i del Sud, d'Orient i d'Occident estiguin a punt per compartir el que tenen, respectar-se mútuament i cooperar. Oikocredit ofereix un mecanisme per compartir de forma significativa.

- c) Un esperit ecumènic
Arreu del món hi ha persones creients disposades a compartir els seus recursos. Oikocredit forma part d'aquesta coalició mundial de solidaritat.
- d) Els grups de base
El desenvolupament és més eficaç quan prové dels grups de base, del Sud i del Nord. Pel seu esperit cooperatiu, Oikocredit centra tots els seus actes i polítiques en la iniciativa i la participació de les persones.
- e) Integritat
El respecte mutu implica honestat i sinceritat. Oikocredit es proposa escoltar amb comprensió i tenir una comunicació totalment transparent en tots els paràmetres de les seves polítiques. Intrínsec a aquest principi hi ha un codi de conducta per a aquells que marquen les directrius d'Oikocredit.
- f) La creació
Un ecosistema saludable és la base de la vida. Per això s'han de protegir els animals, les espècies i la biodiversitat. Oikocredit entén que només en un món on els recursos i el poder estiguin repartits de forma equitativa és possible que la naturalesa assoleixi un equilibri saludable.

5.6. Crèdit Cooperatiu

Crèdit Cooperatiu constitueix una branca específica de la cooperació bancària, al servei dels emprenedors que tenen uns valors comuns: l'associació de persones al voltant d'un pro-

jecte d'empresa que cerca l'interès comú dels membres del grup, la promoció de la persona emprenedora o l'interès general. Son empreses primerament al servei de la persona i no del capital.

En conseqüència, la vocació essencial de Crèdit Cooperatiu és procurar el desenvolupament de les entitats que componen l'economia social (cooperatives, mútues, associacions, organismes socials i serveis d'interès general, etc.), a les quals es proposa que n'esdevinguin membres. L'acció de Crèdit Cooperatiu respon a un concepte obert i innovador de l'economia social definit d'acord amb les organitzacions a què pertanyen els seus socis.

Crèdit Cooperatiu proposa també els seus serveis als particulars i a les empreses que estan adherits, a les cooperatives, associacions o mútues, especialment en el marc dels acords amb aquests grups.

També ofereix aquests serveis a tots els col·lectius, privats o públics, que participen de l'economia social o contribueixen a la realització dels seus objectius o, de manera àmplia, contribueixen a l'interès general. A les entitats i particulars els proposa productes bancaris i financers que permetin contribuir a la solidaritat.

La seva vocació li permet d'estar obert a tots els actors econòmics que es troben al voltant dels mateixos valors o formes d'organització.

Crèdit Cooperatiu ha de respondre al conjunt de les necessitats d'ordre bancari i financer dels seus socis, als quals ha d'oferir una gamma de productes diversificats i de serveis apropiats. Ha desenvolupat una capacitat d'innovació per permetre les experimentacions, mutacions i l'adaptació dels moviments que la formen i dels seus clients.

En aquesta perspectiva té una vocació de banca universal, organitzada per aportar respostes específiques a les necessitats de cadascun dels moviments participants, definides amb ells mateixos.

Ha d'estar en condicions d'acompanyar les etapes de la construcció dels seus projectes i contribuir a la seva valorització i finançament amb eines adequades.

Crédit Cooperatif pot acompanyar les operacions que practica amb una acció de consell i d'estudis, d'acord amb els seus socis i les organitzacions interessades.

Fora que hi hagi acord amb les organitzacions, Crédito Cooperatif no ha d'intervenir en el domini que és competència dels seus socis.

Crédit Cooperatif ha de facilitar la intercooperació en totes les seves formes; sobretot s'esforça per apropar els sectors de l'economia social que són estructuralment aportadors de capitals als sectors que en son estructuralment usuaris.

Treballa des d'una perspectiva europea i internacional, sobretot en la recerca de partenariats amb organismes bancaris, financers, mútues i assegurances amb qui comparteixen els valors i mètodes.

5.7. Conclusions

Les entitats financeres ètiques presenten diferències significatives respecte al sistema tradicional en aspectes de transparència, estructura organitzativa, inclusió social, sostenibilitat mediambiental i valoració ètica de tots els projectes, tant propis com els finançats. En tots aquests aspectes, el grau de compromís social és molt més gran en les entitats financeres ètiques que en la resta d'entitats financeres. Tanmateix entre les mateixes entitats financeres ètiques podem observar diferències significatives.

Encara que podríem catalogar aquestes entitats de diverses formes, entenem que existeix una fórmula prou il·lustrativa que ens permet agrupar-les bàsicament en dues categories.

La primera la conformen una sèrie d'entitats que tenen el seu origen en la mateixa economia social, la qual a la vegada conforma el nucli del seu públic objectiu. Són entitats de l'economia social i/o la societat civil que treballen per l'economia social i/o la societat civil. En aquest grup hi trobaríem Fiare, La Nef, Banca Popolare Ética, OikoCredit i Coop57.

L'altre grup estaria format, bàsicament, per aquelles entitats que, sense tenir els seus orígens en l'economia social, sí

que treballen per l'economia social. Podríem dir que, tenint el seu origen, algunes entitats no totes, com a entitats tradicionals, s'han especialitzat en un mercat, el de l'economia social i les entitats sense ànim de lucre bàsicament, i d'aquesta manera han incorporat uns principis i valors comuns amb la majoria dels seus interlocutors. Formarien part d'aquest grup Crédito Cooperatif, Triodos i Co-operative Bank, entre altres.

Les diferències més clares entre aquests dos grups serien:

- El primer grup té una estructura organitzativa molt més plana i un model participatiu, tant dels clients com dels propietaris i dels mateixos empleats, molt més desenvolupat.
- L'estructura de capital del segon grup està més concentrada i pot presentar grups de propietaris amb un poder significatiu.
- Pràcticament en totes les entitats del primer grup, els propietaris renuncien directament o indirectament al repartiment de beneficis econòmics; en tot cas no fan del repartiment de beneficis un dels seus objectius prioritaris.
- El perfil professional dels empleats del segon grup d'entitats està clarament més especialitzat en temes financers.
- Les ubicacions físiques de les oficines del segon grup d'entitats es prou similar al de les entitats tradicionals.
- Les entitats del primer grup, atesa la seva procedència i vocació, tenen una capacitat superior per crear xarxes riques en capital social.

6. CONCLUSIONS FINALS

A les propostes socialment més avançades de les institucions internacionals els falta caràcter legislatiu, per la qual cosa no passen de ser unes declaracions de bones intencions. Així doncs, totes les resolucions i recomanacions del Consell d'Europa, malgrat que volen promoure una línia d'actuació no tenen una gran capacitat d'influència a curt termini.

La majoria d'iniciatives del sistema financer tradicional i/o de les institucions internacionals són de caràcter voluntari i s'autoregulen. Així doncs, per elles es tracta de situacions extraordinàries que no formen part del "cor" dels seus objectius ni del seu *modus operandi* habitual, actuen amb criteri d'excepcionalitat i només en aquells casos en què ho creuen convenient, atès el seu caràcter voluntari.

Totes les iniciatives que anomenem de finances ètiques incorporen uns principis ètics que afecten tot allò que fan, formen part del seu esperit com a entitat i, per tant, fan de la justícia i la inclusió social la seva raó de ser, no existeixen per una altra cosa diferent d'allò que aquests principis diuen.

Com hem vist, cadascuna de les entitats financeres ètiques ha desenvolupat uns principis que, malgrat tenir prou elements comuns, no són els mateixos. Això, que té uns aspectes positius que cal mantenir, com per exemple la possibilitat d'una millor adaptació als principis i valors dels seus usuaris, cal que evolucioni cap a una declaració de principis i valors comuns, mantenint-ne, això sí, d'altres que marquin les possibles diferències entre entitats.

Entenem, per tant, que és convenient establir, en l'àmbit de l'Estat espanyol, una taula comuna per a totes les entitats financeres ètiques on es pugui arribar a aquest tipus d'acord, entre altres, i establir polítiques i estratègies comunes, polítiques i estratègies de sector. Per fer-ho, disposen del suport de les entitats promotores de les finances ètiques.

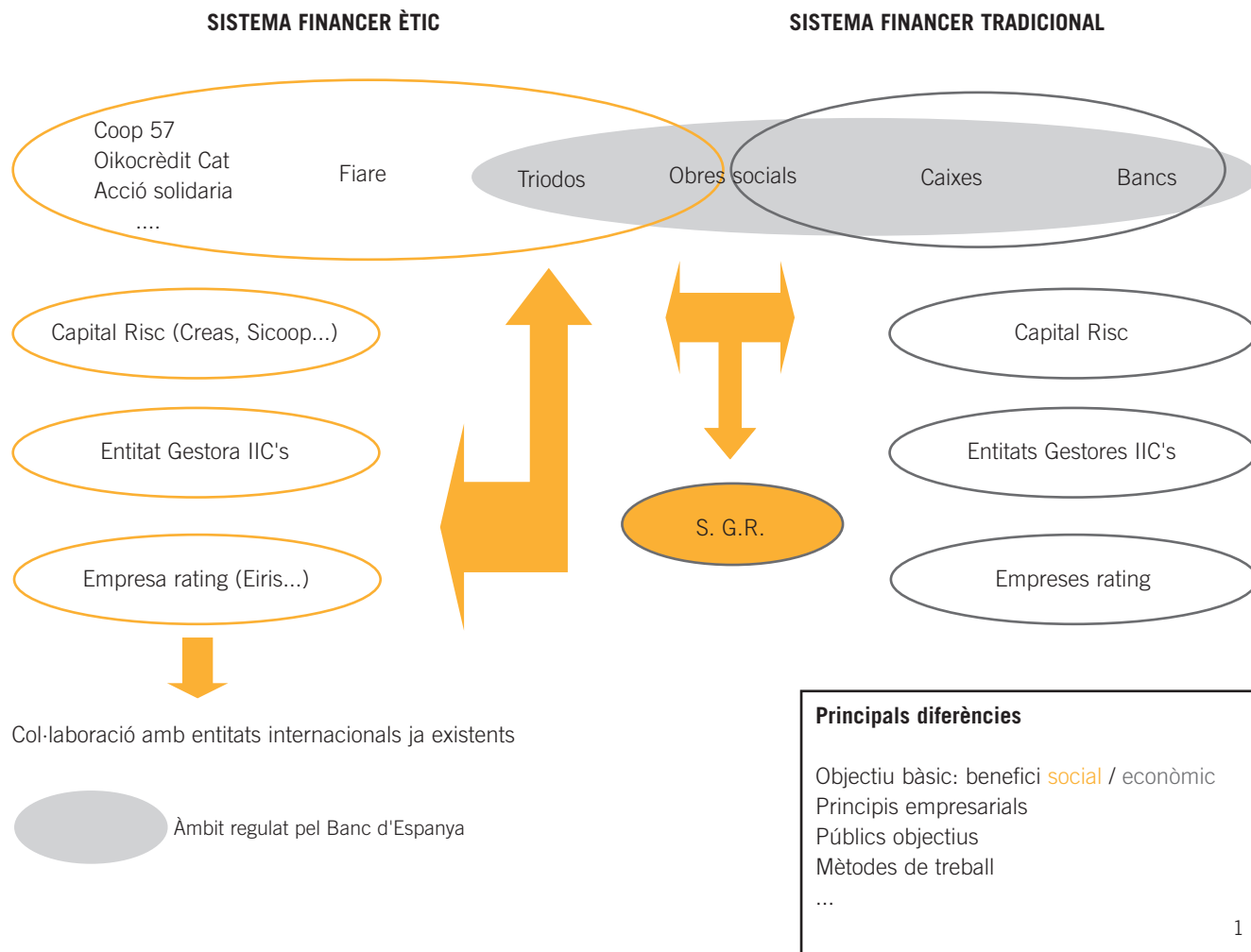
Tal com hem vist, hi ha una gran diferència entre les propostes que es poden vincular al sistema financer tradicio-

nal i les que són més properes a un sistema financer alternatiu. Per aclarir millor aquesta qüestió, tot seguit us presentem un quadre amb el qual pretenem fer una aproximació al que serien aquests dos sistemes, per bé que oficialment existeix un únic sistema que està regulat per les autoritats financeres nacional i internacionals (Banc d'Espanya, Banc Central Europeu...). Queda clar que els objectius i l'activitat de les entitats d'un o altre sistema resten clarament diferenciades.

Massa vegades el sistema financer tradicional presenta aspectes totalment oposats al que entenem per principis ètics. No són aïllats els casos d'entitats amb interessos a paradisos fiscals, amb productes desregulats, amb greus conflictes en llocs i comunitats del tercer món... En definitiva, la greu laxitud en la regulació dels mercats i del sistema financer mundialha ocasionat massa problemes.

Mentre les entitats del sistema financer tradicional tenen com a missió complir un determinat paper en la intermediació financera, en funció del tipus de entitat, i persegueixen com a objectiu la maximització del benefici econòmic; les entitats alternatives tenen com a missió l'activitat financera que correspongui a cada entitat (igual que el sistema tradicional), però el seu objectiu és maximitzar l'impacte social positiu mitjançant la seva activitat pròpia i la dels projectes que financen.

Marc de referència

Coordinat per:

Amb el suport de:

